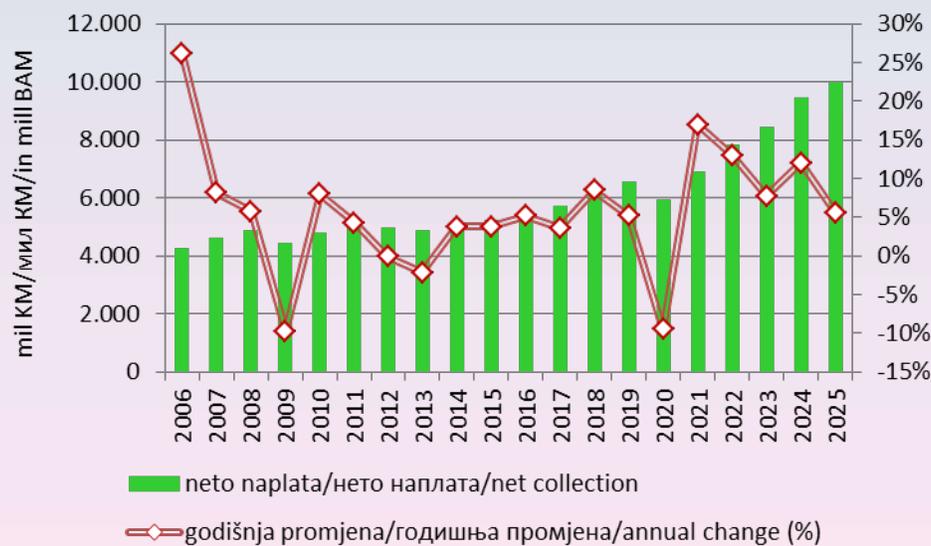

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Taxation Authority

ОМЈА Билтен

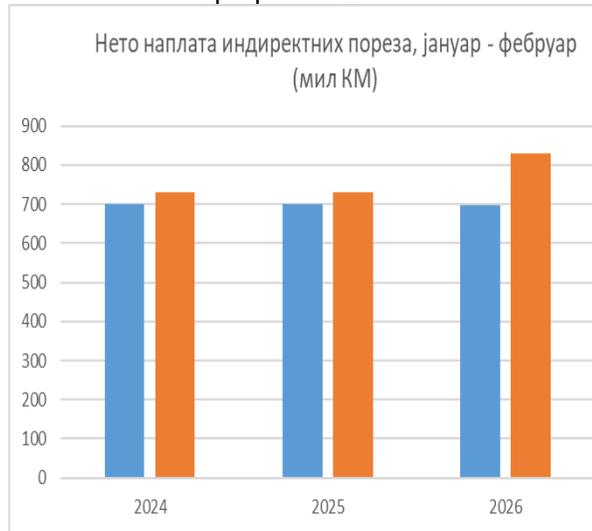
Broj
Број
Number **249/250**

mart/april 2026 – ožujak/travanj 2026 – март/април 2026 – March/April 2026

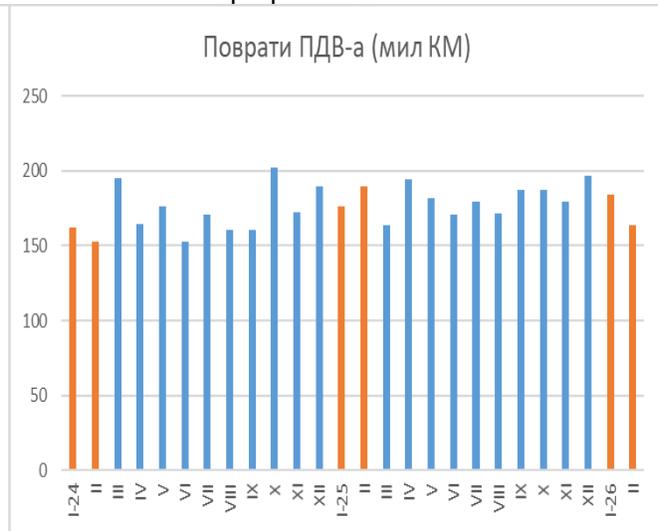
Уз овај двоброј

Према извјештају о готовинском току УИО је за прва два мјесеца 2026. наплатила 1,9 млрд КМ бруто прихода од индиректних пореза или 4,7% више него у истом периоду 2025. Нето наплата је износила 1,5 млрд КМ, што је за 7,1% више него за прва два мјесеца 2025. Анализа мјесечне наплате показује да је у апсолутном износу нето наплата у јануару и фебруару 2025. била скоро идентична мјесечној нето наплати у истим мјесецима 2024. (Графикон 1). У јануару 2026. настављен је исти тренд из претходне двије године, али је у фебруару остварен снажан раст од 14,1% у односу на фебруар 2025.

Графикон 1

Графикон 2

Висока стопа раста нето наплате у фебруару је посљедица кумулативног позитивног ефекта, раста бруто наплате у фебруару од 8,6% и снажног пада исплата поврата од -12,6% (Графикон 2). Смањење исплата поврата у фебруару посљедица је погоршања трендова у спољнотрговинској размјени БиХ у јануару 2026. Због законских рокова за исплате поврата ПДВ-а извозницима пад извоза од -1,5% у јануару је довео до смањења исплата поврата у фебруару 2026., док ће велики пад увоза у јануару од -15,6%, због дужих законских рокова за поврате осталим обвезницима, довести до смањења исплата поврата у марту и априлу 2026.

др Динка Антић
шеф Одјељења

Садржај:

Наплата прихода од индиректних пореза у 2025. години	2
..... Укупна наплата	2
..... ПДВ	4
..... Акцизе	10
..... Царина	19
..... Путарина	22
..... Ефекти наплате индиректних пореза у 2025. години	24
Цијене, потрошња и приходи од деривата нафте у 2025. години	27
Анализа спољнотрговинске размјене за 2025. годину	34

техничка обрада : Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
лектор : Дарија Комленовић, проф. Англистике

Наплата прихода од индиректних пореза у 2025. години

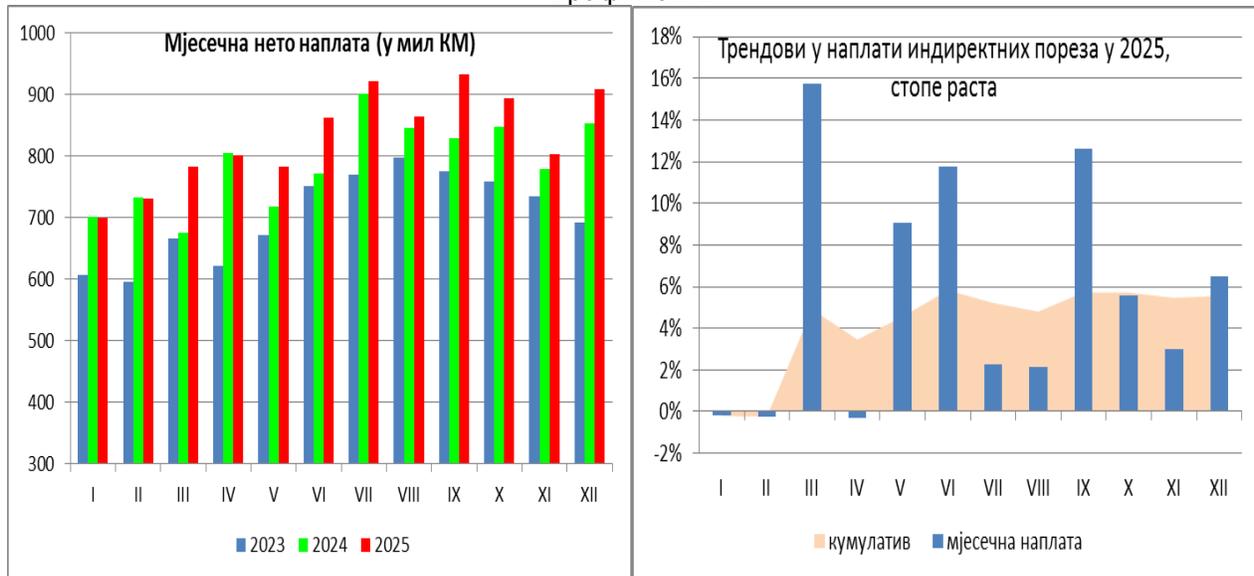
(припремила: др Динка Антић)

УКУПНА НАПЛАТА

Према извјештају о готовинском току на ЈР УИО у децембру 2025. је наплаћено 1,106 млрд КМ бруто прихода или 62,4 мил КМ више него у децембру 2024. Исплате поврата су биле веће за 7 мил КМ, тако да су нето ефекти у децембру износили 55,4 мил КМ, што је представљало раст од 6,5%.

Преглед мјесечне нето наплате индиректних пореза у првом полугодишту 2025. указује на закључак да је у јануару, фебруару и априлу наплата била испод, а у осталим мјесецима изнад наплате у истим мјесецима 2024. године (Графикон 1, лијево).

Графикон 1

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Главна одлика мјесечне наплате прихода од индиректних пореза у 2025. су снажне осцилације, при чему су осцилације биле снажније у првом полугодишту. У том периоду у три мјесеца остварена је наплата са високим стопама раста, од 9% до 15,7% у марту, што је уједно и максимална мјесечна стопа раста у години, али и два мјесеца са негативном стопом раста од -0,3% (Графикон 1, десно). Лошији почетак године последица је скромног раста бруто наплате и високих исплата поврата. Тек су растом нето наплате у марту 2025. остварени значајни позитивни кумулативни ефекти. Након стагнације у априлу нагло повећање суфицита остварено је у мају и јуну. У другом полугодишту распон стопа се кретао у позитивној зони раста, од 2,2% у јулу и августу, до 12,6% у септембру. Но, већ у октобру долази до смиривања темпа раста, што је настављено и у новембру и децембру. Мјесечне осцилације у наплати индиректних пореза одразиле су се у већој мјери у првом полугодишту 2025., а у другом је стопа раста била у великој мјери стабилна, осим епизоде у августу, са уским распонем од 0,5 п.п. (Графикон 1, десно, "кумулатив"). У коначници, на нивоу године остварен је раст нето наплате прихода од индиректних пореза од 5,6%.

Кумулативни нето ефекти наплате у 2025. износили су 525,3 мил КМ (Графикон 2, лијево). Колико су снажне биле осцилације наплате током 2025. указује и чињеница да је од укупних нето ефеката раста прихода од индиректних пореза у 2025. чак 80% остварено у пет мјесеци

– марту и септембру 20%, 17% у јуну, те 12% и 11% у мају и децембру. Из неведеног се да закључити да је у чак седам мјесеци остварен минимални нето раст, максимално до 20 мил КМ у мјесецу.

Графикон 2

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

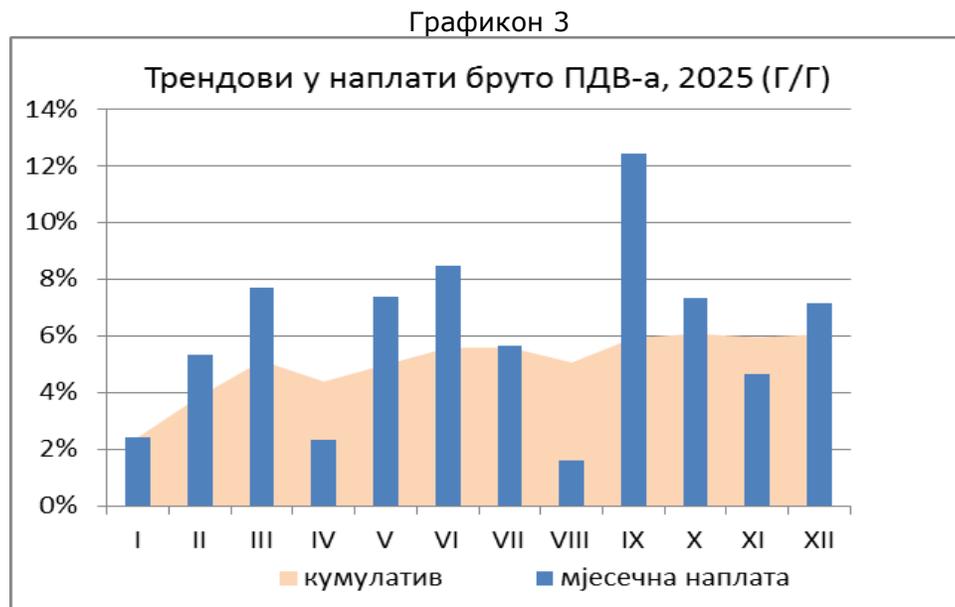
Преглед кварталних стопа раста прихода од индиректних пореза показује да позитивни квартални раст у континуитету траје од 2021., када је наступио опоравак након пада прихода проузрокованог пандемијом коронавируса. Рат у Украјини и свјетска енергетска криза су довели до смањења стопа раста. У 2023. је изгубљен значајан износ прихода од акциза на дуванске прерађевине након преласка на нови режим плаћања, али је ефекат ниже базе из првог полугодишта 2023. имао за посљедицу више кварталне стопе раста у 2024., поготово у четвртом кварталу. Пуни ефекат опоравка увоза и извоза у четвртом кварталу 2025. на исплате поврата остварен је почетком 2025., што је уз скроман раст бруто наплате индиректних пореза резултовало стопом раста од 5% у првом кварталу 2025. (Графикон 2, десно). Ради се о најнижој кварталној стопи раста од 2021. године. Снажан раст наплате индиректних пореза у мају, јуну и октобру 2025. донио је више стопе раста у другом и трећем кварталу 2025. од 6,6% и 5,6% респективно. Скромније мјесечне стопе раста у четвртом кварталу 2025., као посљедица снажног пада наплате акциза на дуванске прерађевине, донијеле су квартални раст од 5,1%. Чињеница је да су кварталне стопе раста наплате у 2025. преполовљене у односу на претходне године, што указује на враћање наплате индиректних пореза у „нормалне“ оквире раста.

НАПЛАТА ПО ВРСТИ ПРИХОДА

ПДВ

Бруто наплата

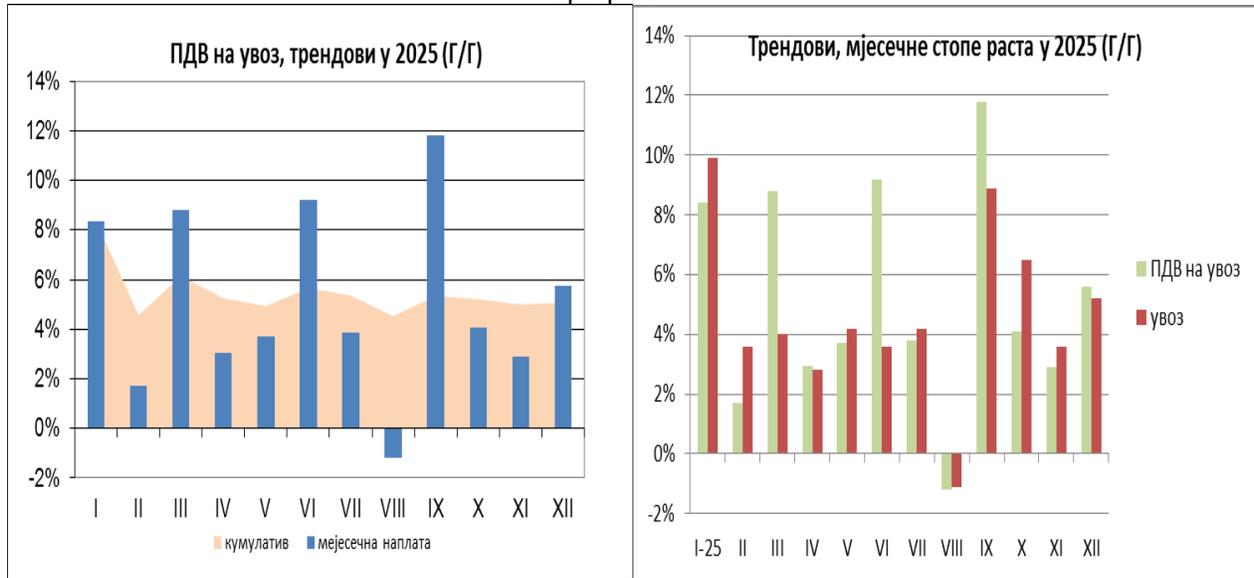
Кретање бруто наплате ПДВ-а у 2025. било је цикличног карактера. Из прегледа мјесечних стопа раста уочава се образац наплате од четири мјесеца, три са вишим стопама раста, а потом мјесец са нижом стопом раста. Максимална стопа раста од 12,5% остварена је у септембру. (Графикон 3). Осцилације мјесечне наплате нису у великој мјери угрозиле стабилност кумулативне стопе раста, која се највећи дио године кретала у уском распону између 5% и 6%. У коначници, на нивоу године остварена је кумулативна стопа раста бруто ПДВ-а од 6,1% (Графион 3, „кумулатив“).

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Стабилност стопе раста бруто ПДВ-а у највећој мјери зависи од трендова у наплати ПДВ-а на увоз који има доминантан удио у структури бруто ПДВ-а. Примјетан је снажни осцилаторан тренд у наплати ПДВ-а на увоз, гдје се мјесечне стопе раста крећу од -1,2% у августу, до 11,8% у септембру (Графикон 4, лијево). Примјећује се и образац наплате ПДВ-а на увоз који подразумијева интервале од 2-3 мјесеца, са јако високом стопом раста у једном мјесецу, те скромним стопама раста у осталим мјесецима у интервалу. Забиљежено је благо успоравање кумулативне стопе раста током године, укупно 1 п.п., као посљедица осцилација мјесечне наплате и лоше наплате у августу. Ипак, раст је стабилизован посљедњих мјесеци, тако да је кумулативна стопа раста на нивоу године износила 5,1% (Графикон 4, лијево, „кумулатив“).

Графикон 4

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; Агенција за статистику БиХ; израчун и приказ аутора

Имајући у виду повезаност трендова увоза и трендова код ПДВ-а на увоз примјећују се усклађена кретања мјесечних стопа раста осим у марту, јуну и септембру, када је стопа раста ПДВ-а на увоз значајно премашивала раст увоза (Графикон 4, десно). Уједно се ради о мјесецима у којима су остварене врло високе стопе раста ПДВ-а на увоз.

За разлику од трендова у наплати ПДВ-а на увоз наплата домаћег ПДВ-а је подложна мањим осцилацијама, али може се уочити циклично кретање наплате. Максимална мјесечна стопа раста од 14% је остварена у мају, а у још шест мјесеци су остварене високе стопе раста преко 8% (Графикон 5). Стабилизација наплате од маја и високе стопе раста у преосталом дијелу године су позитивно дјеловале на кумулативну стопу раста повећавајући је за читавих 4,6 п.п., са 3,6% на 8,2% (Графикон 5, „кумулатив“).

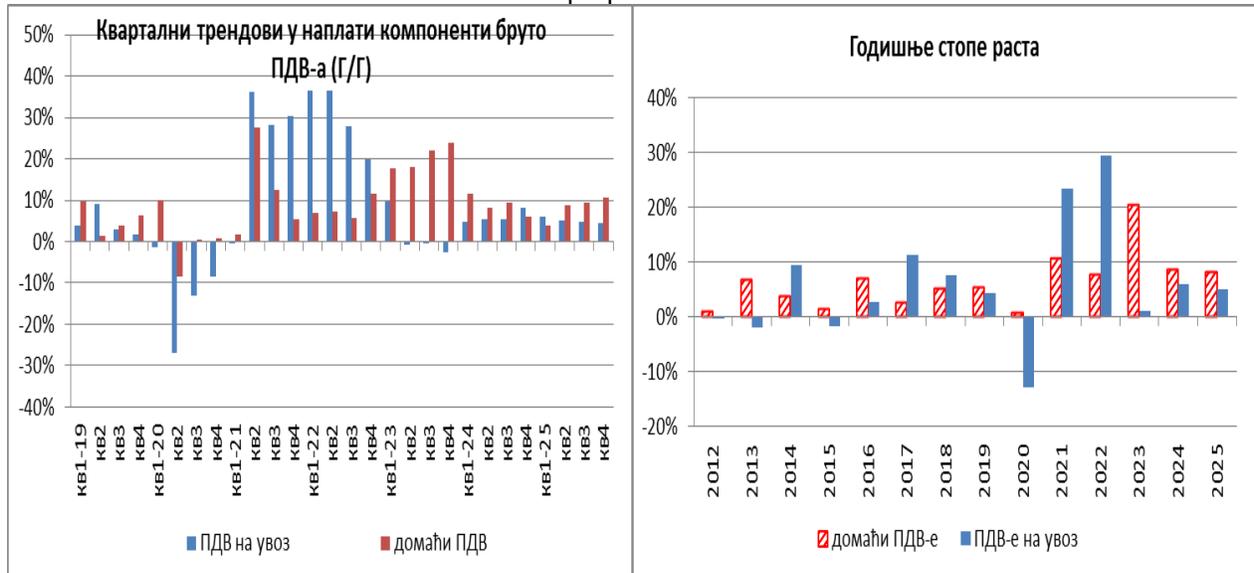
Графикон 5

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Квартална поређења наплате ПДВ-а на увоз указују на благо опадајући тренд раста. Након високе стопе раста у првом кварталу 2025. од 6,1%, у другом је забиљежен раст од 5,2%. Ни максимални раст наплате у септембру није могао повећати стопу раста због пада наплате августа, те је у трећем кварталу забиљежена стопа раста од 4,8%. Коначно, у четвртном кварталу је остварен раст од 4,3% због скромнијег раста наплате ПДВ-а на увоз у децембру (Графикон 6, „ПДВ на увоз“). С друге стране, у наплати домаћег ПДВ-а кварталне анализе указују на растући тренд. Лошији старт у првом кварталу 2025. донио је раст домаћег ПДВ-а од 3,7%, али су, због високих стопа раста у наставку године, у другом, трећем и четвртном кварталу остварене високе стопе раста од 8,8%, 9,4% и 10,6%.

Графикон 6

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

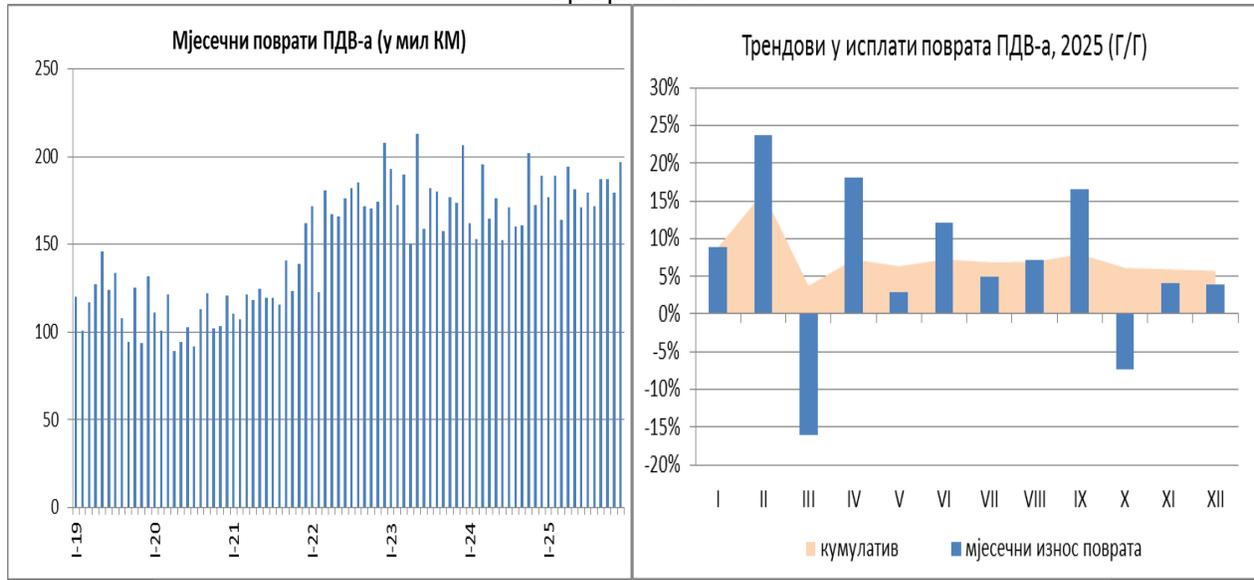
Поврати ПДВ-а

У цјелини, када се посматрају исплате поврата у апсолутном износу у односу на године прије пандемије и рата у Украјини, може се закључити да је у првим мјесецима 2025. настављен тренд јако високих исплата из другог полугодишта 2024. године (Графикон 7, лијево). У погледу стопа раста трендови су осцилаторни, а распон осцилација стопа раста је велик и креће се од -16,1% у марту до +23,7% у фебруару (Графикон 7, десно). У 2025. смањење исплата поврата је забиљежено само у фебруару и октобру. Пад исплата поврата у октобру је посљедица енормно високе основице из октобра 2024. Скромнији раст исплата током године је довео до смањење кумулативног раста на 5,8%, што је најнижи ниво од марта 2025. (Графикон 7, десно, „кумулятив“).

И поред раста исплата поврата у апсолутном износу њихов удио у бруто ПДВ-у је у сталном паду, са максималних 27% у фебруару на 24,8% у октобру 2025., а тај ниво се задржао и до краја године (Графикон 7, доле).

Из анализе структуре поврата према корисницима може се закључити да је, када се ради о стопама раста, главни разлог повећаним исплатама поврата ПДВ-а исплата обвезницима. Тако је у 2025. остварен раст исплата ПДВ-а обвезницима од 5,1%, а међународним пројектима од 9,2%. У апсолутном износу, у наведеном периоду, у поређењу са истим периодом 2024., више поврата је враћено обвезницима у износу од 99,4 мил КМ, а међународним пројектима у износу од 10 мил КМ.

Графикон 7

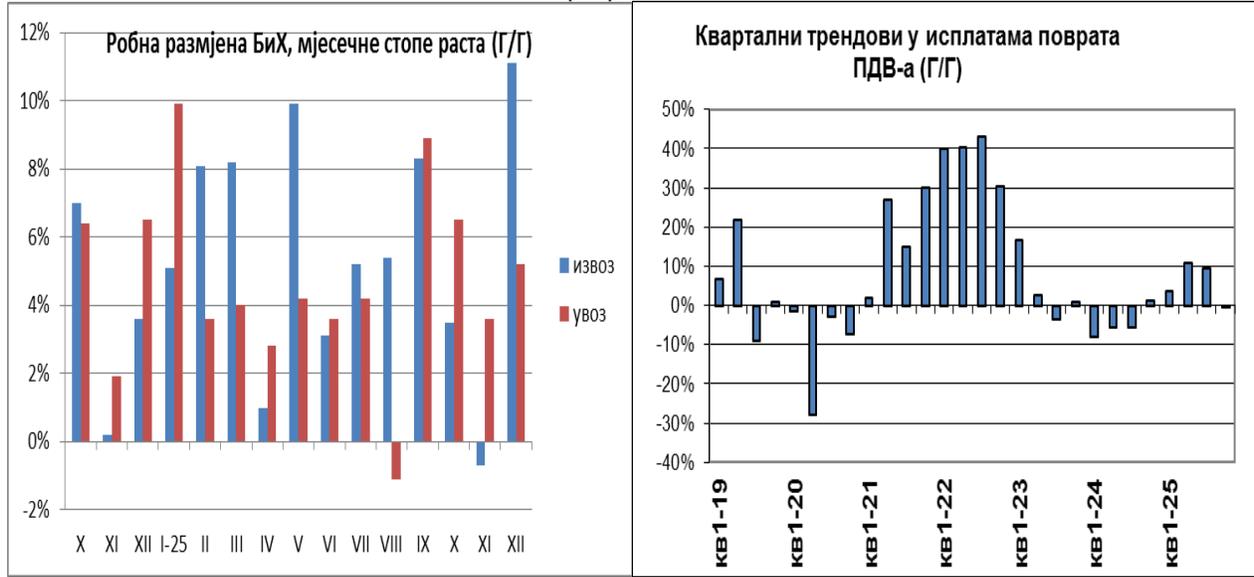
Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Смањење исплата поврата у марту се може повезати са високом основицом из марта 2024. године, док су повећане исплате поврата у осталим мјесецима 2025. посљедица опоравка извоза и увоза у посљедњем кварталу 2024. године и током 2025. (Графикон 8, лијево). Ефекти високог раста увоза и извоза у децембру 2025., због законских рокова¹ исплате поврата, одразиће се на наплату у јануару и фебруару 2026.

Квартална поређења показују утицај опоравка спољнотрговинске размјене БиХ на исплате поврата, са временском дистанцом која одговара законским роковима исплате поврата. Висок раст извоза и увоза у новембру и децембру одразили су се на стопу раста у првом кварталу 2025. која је износила 3,8%. У другом и трећем кварталу је остварен раст од 10,8% и 9,4% респективно, а у четвртном, због смањења поврата у октобру којег није могао анулирати скромни раст у новембру и децембру, остварен је негативни раст од -0,1% (Графикон 8, десно).

¹ Према Закону о ПДВ-у рок за исплату поврата претежитим извозницима је 30 дана од истека рока за подншење пријава ПДВ-а (10. у мјесецу), односно 60 дана за остале обвезнике.

Графикон 8

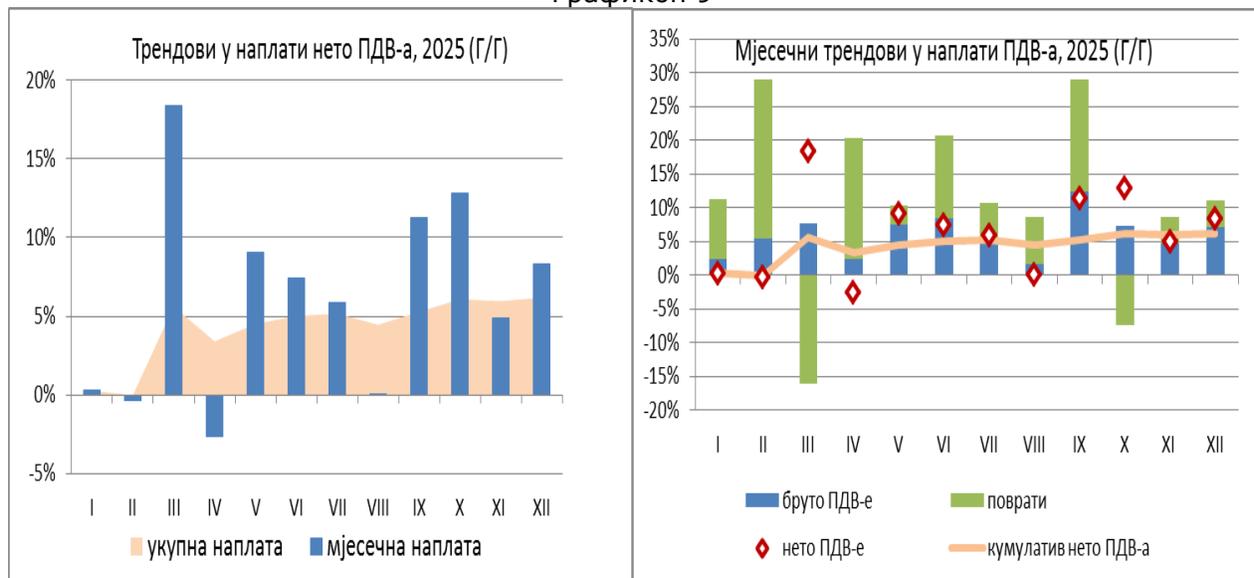

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; Агенција за статистику БиХ; израчун и приказ аутора

Нето наплата

У прва два мјесеца 2025. нето наплата ПДВ-а је била на нивоу наплате у истом периоду 2024. (Графикон 11, лијево). Мјесечна наплата је снажно осцилирала током цијеле године, наизмјенично од негативног (април) или минималног (август) раста до јако високих стопа у марту, септембру и октобру. Због снажних мјесечних осцилација од марта се кумулативна стопа раста кретала у распону од 4,5% до 6%. У посљедња два мјесеца је забиљежен стабилан раст који је, у коначници, стабилизовао и кумулативну стопу раста на 6,2% (Графикон 9, лијево, „кумулятив“).

Графикон 9

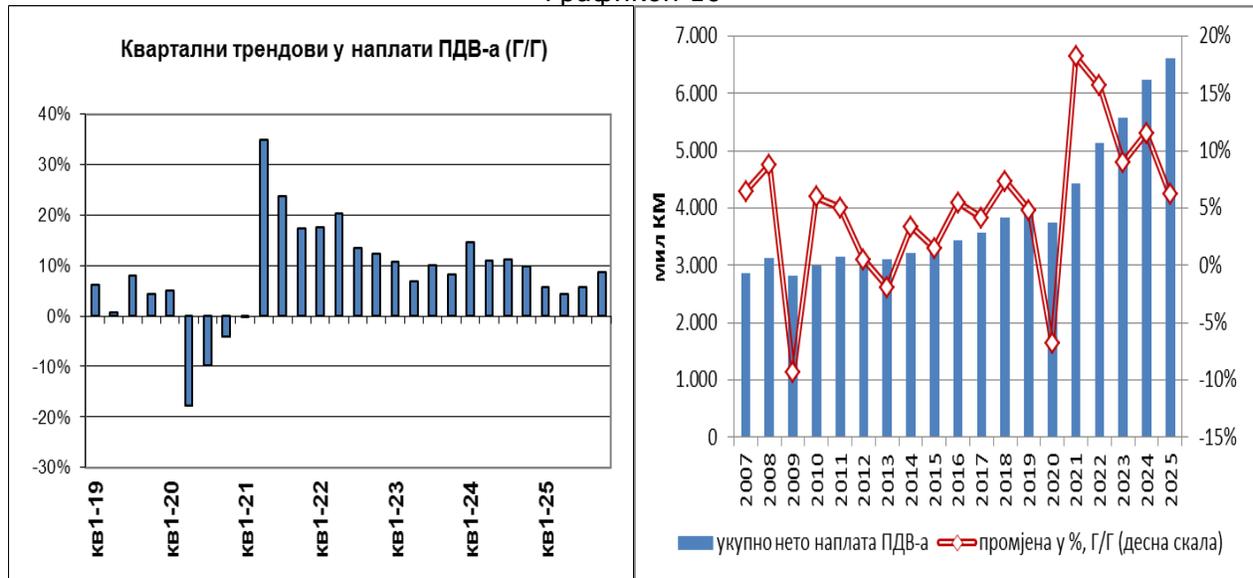
Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Кретање нето ПДВ-а је резултанта кретања бруто наплате ПДВ-а и исплата поврата. Преглед мјесечних трендова показује само два мјесеца (март и октобар) у којима је остварен максимални позитивни кумулативни ефекат, што подразумеијева истовремени раст бруто

наплате и смањење поврата. У осталим мјесецима раст поврата је умањивао ефекте раста бруто ПДВ-а, што је резултовало нижим стопама нето ПДВ-а (Графикон 9, десно).

Квартална поређења нето ПДВ-а у 2025. показују успоравање раста нето ПДВ-а у односу на претходне године (Графикон 10, лијево). У првом, другом и трећем кварталу стопе раста су износиле 5,6%, 4,5% и 5,8%, респективно. Снажан раст нето наплате у октобру и стабилна наплата у новембру и децембру донијеле су вишу стопу раста од 8,7% у четвртном кварталу 2025.

Графикон 10

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутораф

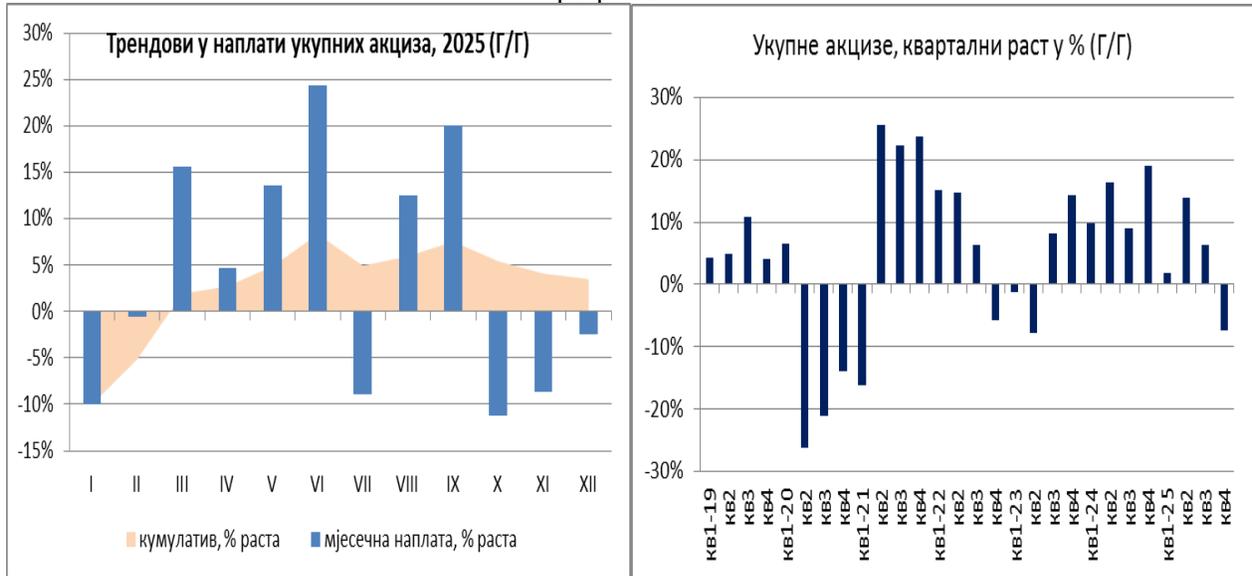
Преглед годишње наплате ПДВ-а указује на нагли раст наплате у посљедње четири године (Графикон 10, десно), што је, у највећој мјери, будући да је ПДВ *ad valorem* порез, посљедица раста цијена главних берзанских роба на свјетском тржишту и, посљедично, цијена свих роба и услуга на домаћем тржишту. Међутим, у БиХ додатни фактори генеришу виши раст цијена од раста цијена улазних компоненти, а тиме и раст ПДВ-а. Ради се о сљедећим факторима: БиХ је мало тржиште које се сужава одливом становништва, не омогућавајући ефекте економије обима на цијене добара и услуга, што има за посљедицу више цијене за исте робе које долазе из ЕУ. Друго, моносонска структура тржишта роба широке потрошње које држи неколико крупних компанија онемогућава конкуренцију и обарање цијена. Треће, неповољна структура потрошње у којој је значајан удио локалних добара и услуга чија је потражња цјеновно нееластична доприноси задржавању високих цијена добара и услуга.

Из прегледа се ипак примјећује да, иако је наплата нето ПДВ-а у посљедњих пет година јако висока у апсолутном износу, годишње стопе раста из године у годину се смањују, приближавајући се „нормалним“ стопама раста потрошње и економије.

Акције

Наплата прихода од акциза у 2025. је снажно осцилирала². Мјесечне стопе раста су се кретале у распону од -11,2% (октобар) до +24,3% (јуни). Негативан раст је остварен у шест мјесеци, а у преосталих шест позитиван раст (Графикон 11, лијево). Ипак, из мјесечних трендова може се примијетити снажно погоршање трендова у посљедња три мјесеца. Кумулативна стопа раста је изашла из негативне зоне у марту, да би у јуну достигла раст од 8,3% у односу на наплату у првих шест мјесеци 2025. године, што представља максимум у 2025. Међутим, због лошије наплате у посљедња три мјесеца кумулативна стопа раста је пала на 3,5% што представља пад за чак 4,8 п.п. (Графикон 11, лијево, „кумулатив“).

Графикон 11

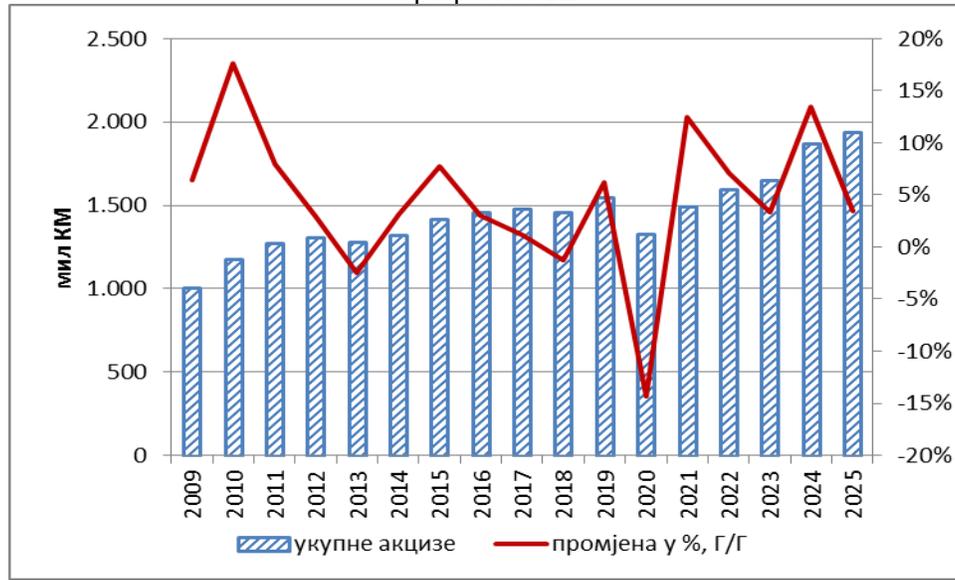

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Снажним растом прихода од акциза у марту 2025. анулиран је губитак из прва два мјесеца и остварен раст од 1,9% на нивоу првог квартала. Квартална поређења показују да је у првом кварталу 2025. остварена најнижа стопа раста уназад шест квартала (Графикон 11, десно). Позитивни трендови у другом кварталу 2025. резултовали су кварталном стопом раста од 13,9%. Преглед кварталних трендова раста показује да други квартал 2025. у погледу наплате прихода од акциза прати трендове који су били од половине 2023. до краја 2024. године. Међутим, лошија наплата акциза у јулу је, и поред високих стопа раста у августу и септембру, резултовала нижом стопом раста у трећем кварталу 2025. од 6,3%. Коначно, негативни трендови у посљедња три мјесеца су имали за посљедицу пад наплате акциза у четвртном кварталу од -7,5% након девет квартала узастопног раста.

² Детаљније анализе наплате акциза по врстама акцизних производа у 2025. биће објављене у ОМА билтенима током 2026. године.

Графикон 12

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

У апсолутном износу наплата прихода од акциза у 2025. је рекордна од оснивања УИО (Графикон 12). Међутим, нето ефекти у односу на 2024. су ниски у поређењу са ефектима 2024/2023 година, што се дијелом може објаснити ниском основицом у 2023. због губитка прихода од акциза на дуванске прерађевине услед промјене режима плаћања акциза.

Акцизе на дуванске прерађевине

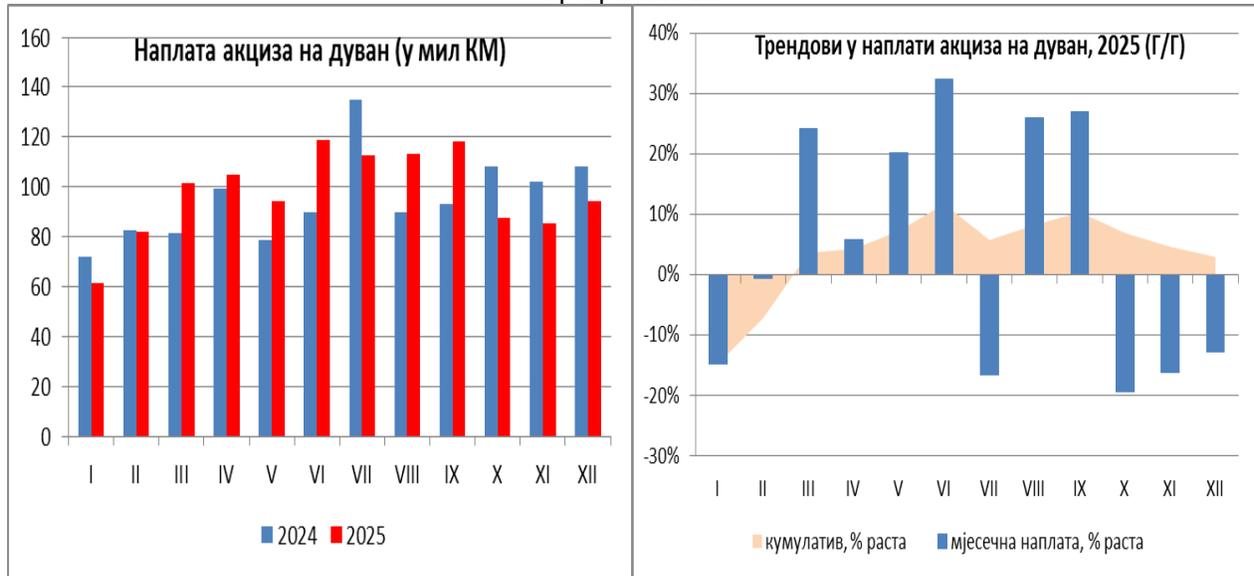
Анализа структуре прихода од акциза показује да половина суфицита који је остварен у наплати прихода од акциза 2025. у односу на исти период 2024. потиче од наплате акциза на дуванске прерађевине. Иако је суфицит износио 33,7 мил КМ то је далеко лошије од кретања у 2024. Ради се о погоршању трендова који су, због значаја акциза на дуванске прерађевине, довели и до погоршања трендова у наплати укупних прихода од акциза. За илустрацију, у 2024. суфицит прихода од акциза на дуванске прерађевине је износио чак 172 мил КМ, што је представљало 77,7% укупног суфицита у наплати акциза.

Из кретања мјесечне наплате акциза на дуванске прерађевине уочава се три периода. Почетак и крај године су обиљежени падом наплате акциза, док су позитивни трендови забиљежени од марта до септембра, уз изузетак негативног раста у јулу (Графикон 13, лијево). Тек се наплата акциза у марту у апсолутном износу приближила просјечном мјесечном нивоу наплате акциза на дуванске прерађевине у посљедњем кварталу 2024. Мјесечне осцилације стопе раста наплаћених акциза су велике. Осцилације се крећу у распону од чак 51,6 п.п., од -19,3% (октобар) до +32,3% (јуни) - (Графикон 13, десно).

Висок раст наплате акциза у марту и наставак позитивних трендова до септембра су резултовали растом кумулативне стопе на 10,4%, али је због великог пада наплате у посљедња три мјесеца кумулативна стопа раста смањена на само 3%, што је 7,4 п.п. мање у односу на девет мјесеци (Графикон 13, десно, „кумулатив“).

Три периода у наплати акциза на дуванске прерађевине најбоље се могу уочити из кварталних стопа раста. Опоравак наплате акциза на дуванске прерађевине у марту је резултовао скромном стопом раста од 3,6% у првом кварталу 2025. (Графикон 14, лијево).

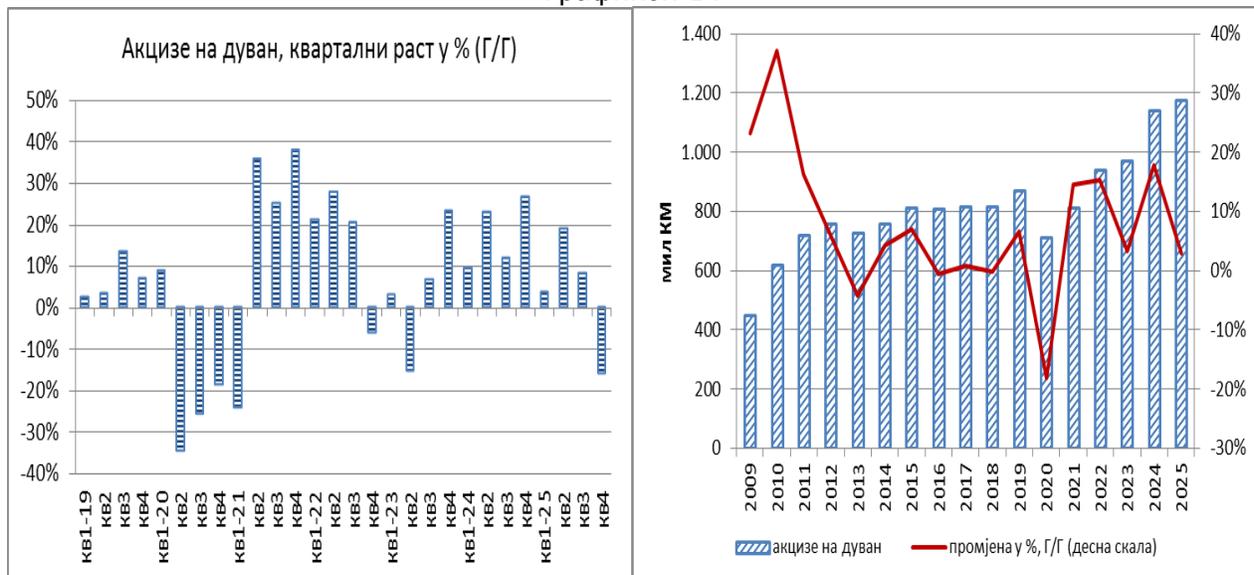
Графикон 13

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Снажан раст наплате у мају и јуну донио је високу стопу раста у другом кварталу од 18.8%, а наставак повољних трендова у јулу и септембру је резултовао растом од 8,2% у трећем кварталу. Велико погоршање наплате у четвртном кварталу донијело је пад од -16,1%, што је први квартал са негативним растом након девет узастопних квартала са позитивним растом.

Графикон 14

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Могуће је неколико разлога за велики пад наплате акциза у четвртном кварталу. Први разлог је ефекат базе из 2024. године. У четвртном кварталу 2024. је наплаћено чак 28,8% укупно наплаћених акциза на дуванске прерађевине у тој години, знатно изнад вишегодишњег просјека за тај квартал, што уз врло високу наплату у апсолутном износу у тој години даје јако високу базу за поређење. Међутим, потребно је сагледати и годишње трендове у наплати акциза на дуванске прерађевине. У 2025. години остварена је рекордна наплата од оснивања УИО, али нето ефекти, тј. суфицит прихода односу на претходну годину је низак, далеко испод суфицита у 2021., 2022. и 2024. (Графикон 15). Треба имати у виду да је због

промјене режима плаћања акциза у 2023. суфицит значајно нижи, што се прелило у суфицит 2024. године. Но, и након те корекције суфицит у 2025. је значајно нижи него у осталим постпандемијским годинама (Графикон 15, „корекција за губитак у 2023“).

Графикон 15

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Други могући разлог за лошију наплату у 2025. јесте неповољна ситуација на тржишту која је довела до промјене продајне политике дуванских компанија. Треба имати у виду да само три мултинационалне дуванске корпорације држе скоро 93% тржишта цигарета, те се свака промјена пословних политика или *ad hoc* пословна одлука према тренутној процјени стања на тржишту менаџмента ових корпорација неминовно одражава на укупну наплату акциза на дуванске прерађевине. Многобројни су фактори који могу утицати на редуцирање пословних планова, као што су смањена потрошња дијаспоре, спорији раст туризма и прекограничних продаја у односу на очекивања, кретање цијена цигарета у сусједним земљама и сл. У посљедње вријеме се намеће и фактор супституције конзумирања традиционалних цигарета електронским цигаретама и сличним дуванским производима који нису обухваћени акцизном политиком у БиХ, те су цијеновно приступачнији.

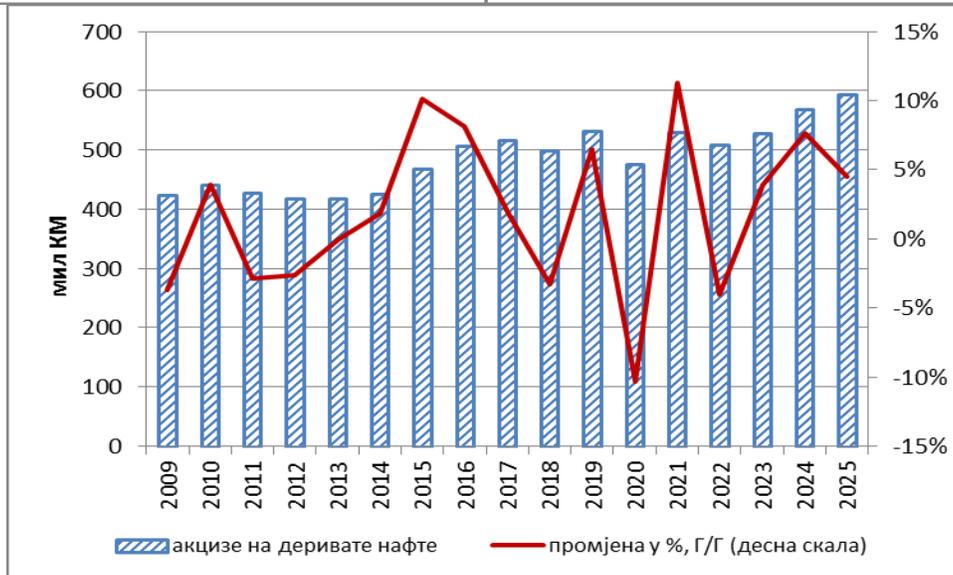
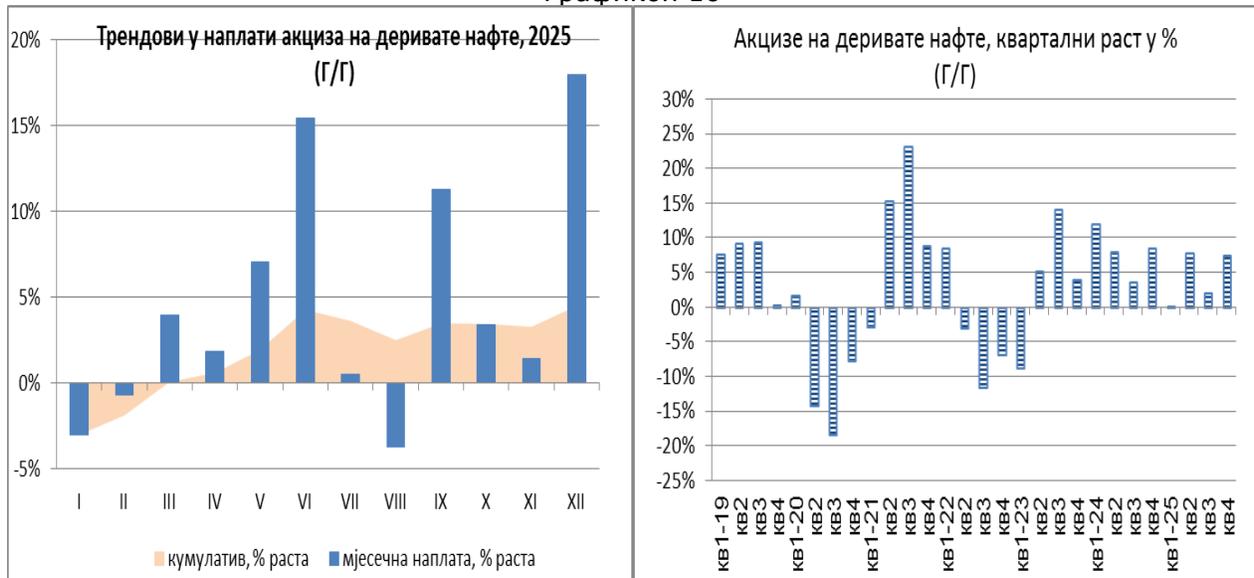
Иако након промјене режима плаћања акциза на дуванске прерађевине подаци из евиденције о издатим акцизним маркицама нису у директној вези са наплаћеним приходима од акциза значајни су за сагледавање трендова на тржишту цигарета и дувана, као и за будућа кретања наплате акциза. Према извјештајима за 2025. количина цигарета, мјерена бројем издатих акцизних маркица, повећана је за 5,9%, а вриједност цигарета је била већа чак за 10,9% у односу на 2024. С обзиром да су остале значајне „залихе“ акцизних маркица код дуванских компанија, са вриједности акциза око 100 мил КМ, може се претпоставити да ће се цигарете са преузетим маркицама увести почетком 2026. године, што ће се одразити на наплату акциза у првом кварталу 2026. Малопродатне цијене цигарета су мијењане у неколико наврата током 2025.³ У односу на просјечну пондерисану малопродатну цијену у 2024. раст просјечне пондерисане цијене цигарета на крају 2025. износи у апсолутном износу 0,28 КМ по паклици, односно 4,7%, што је у складу са инфлацијом.

³ У прва два мјесеца 2025. малопродатне цијене одређених брендова цигарета двије највеће дуванске корпорације су повећане у два наврата, 03.02.2025. и 17.02.2025. Након тога, повећане су цијене одређених брендова цигарета осталих дуванских компанија 17.03.2025. и 01.04.2025. Посљедње повећање цијена од 0,10 КМ по паклици одређених брендова цигарета примјењује се од 16.06.2025., а ефекти овог поскупљења одразили су се на наплату акциза у трећем и четвртном кварталу 2025.

Акцизе на деривате нафте

Трендови у наплати акциза на деривате нафте у 2025. показују сличан образац у оба полугодишта. У прва два мјесеца у оба полугодишта забиљежен је пад наплате акциза, а у преостала четири позитивни тренд са високим стопама раста. Максималне мјесечне стопе раста су остварене у посљедњем мјесецу полугодишта, 15,4% у јуну и чак 17,2% у децембру 2025. (Графикон 16, лијево). Наведени образац наплате акциза на деривате више упућује на динамику увоза, јер се акцизе плаћају при увозу, а мање на осцилације у потрошњи.

Графикон 16

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Побољшање трендова наплате у наставку године је резултовало кумулативном стопом раста од 4,2% на нивоу првог полугодишта, да би након турбуленција у другом полугодишту и максимума у децембру, годишња стопа раста износила 4,5% (Графикон 16, лијево „кумулатив“).

Образац наплате који се подудара у полугодиштима рефлектовао се и на кварталне трендове. Због лошије наплате у прва два мјесеца сваког полугодишта остварене су скромне стопе

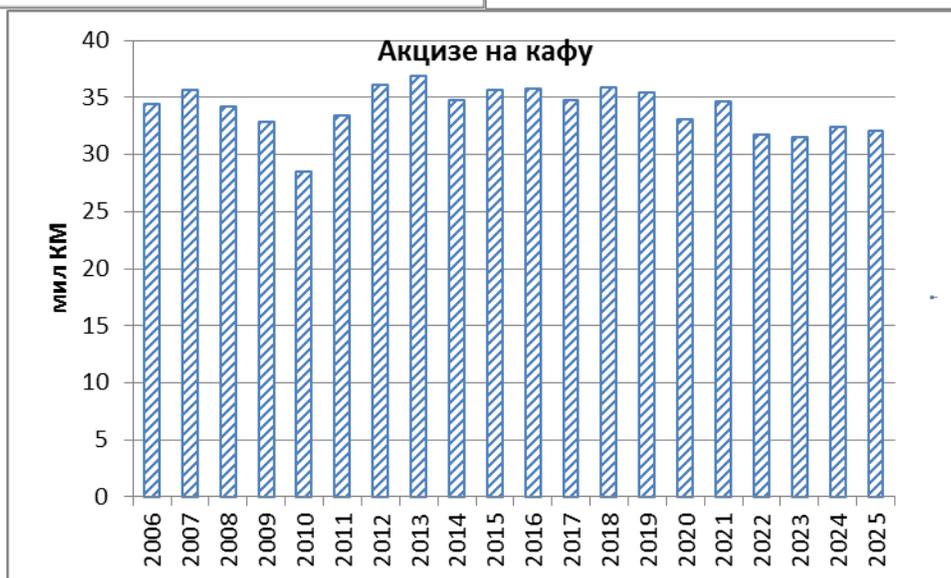
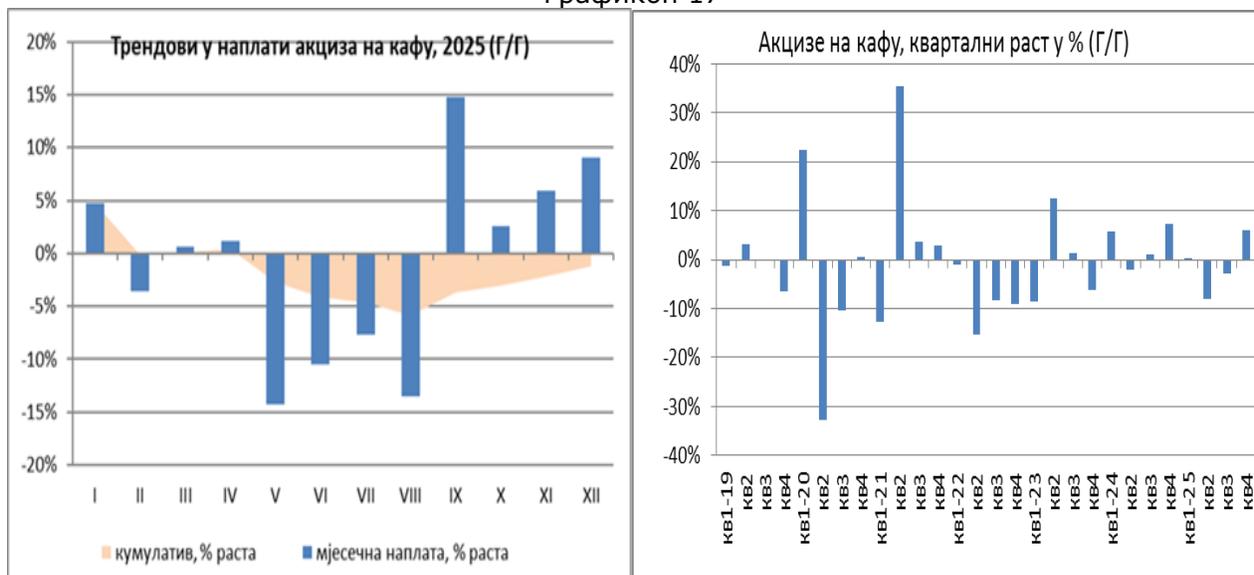
раста у првом и трећем кварталу 2025., 0,1% и 2,1%, респективно. Нагли раст у наставку оба полугодишта је донио високе стопе раста у другом и четвртном кварталу, 7,9% и 7,5%, респективно (Графикон 16, десно).

Преглед годишњих трендова указује на постепен раст прихода од акциза на деривате нафте у посљедње двије године. Након снажних осцилација узрокованих пандемијом и свјетском енергетском кризом годишња стопа раста је очекивано нижа, у складу са растом потрошње и економије (Графикон 16, доле).

Акцизе на кафу

Образац наплате акциза на кафу показује различите трендове у три периода. У првој трећини године наплата је била промјењивог карактера, у другој трећини је дошло до великог погоршања са мјесечним падом чак од -13,5% (август).

Графикон 17

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

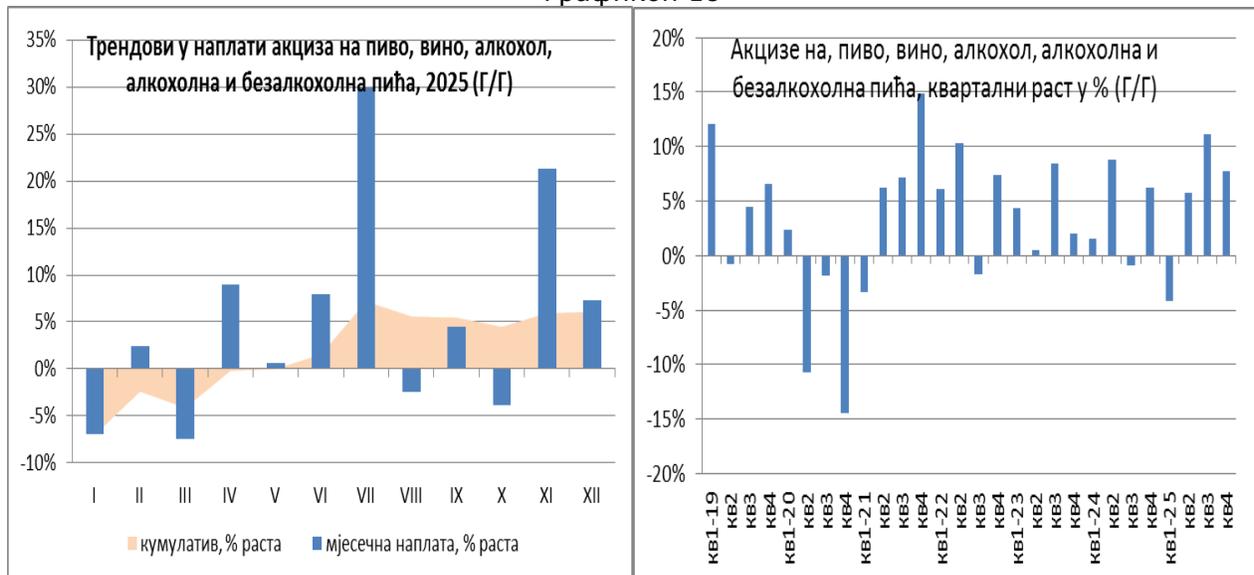
Међутим, у четири посљедња мјесеца забиљежен је позитиван тренд раста са стопама и до +15% у септембру (Графикон 17, лијево). Слиједом таквих трендова кумулативна стопа раста је већи дио године била у негативној зони раста, а чак ни позитиван раст у посљедња четири мјесеца није могао анулирати дубиозе из средине године, тако да је на нивоу године остварен пад од -1,2% (Графикон 17, лијево, „кумулатив“).

Квартална поређења у посљедње двије године показују снажне осцилације кварталних стопа раста, но, у апсолутном износу прихода разлике нису значајне. Диврегентни трендови у наплати током 2025. одразили су се и на кварталне стопе раста. У првом кварталу 2025. остварен је минимални раст прихода од акциза на кафу од 0,1%. Снажан пад прихода у наставку године имао је за посљедицу максималну негативну стопу раста од -8,1% у другом кварталу. Позитиван тренд раста у септембру је смањио негативан раст у трећем кварталу на -2,7%. Коначно, позитиван раст наплате у посљедњим мјесецима године донио је стопу раста од 5,9% у четвртном кварталу 2025. (Графикон 17, десно). Преглед годишњих трендова не показује очекивани опоравак потрошње кафе, а тиме и наплате прихода од акциза. Наплата прихода од акциза на кафу је чак нижа него 2006. када је УИО у пуном капацитету преузела наплату прихода од индиректних пореза (Графикон 17, доле).

Акцизе на пиво, вино, алкохол, алкохолна и безалкохолна пића

Наплата акциза на групацију производа коју чине пиво, вино, алкохол, алкохолна и безалкохолна пића је у 2025. била 6,1% већа од наплате у истом периоду 2024. Расту је највише допринијела наплата акциза у јулу и новембру (Графикон 18, лијево). Квартална поређења показују опречне трендове у наплати акциза. Пад од -4,1% је остварен у првом кварталу, а у преостала три квартала позитиван раст, са максимумом у трећем кварталу од 11,2% (Графикон 18, десно).

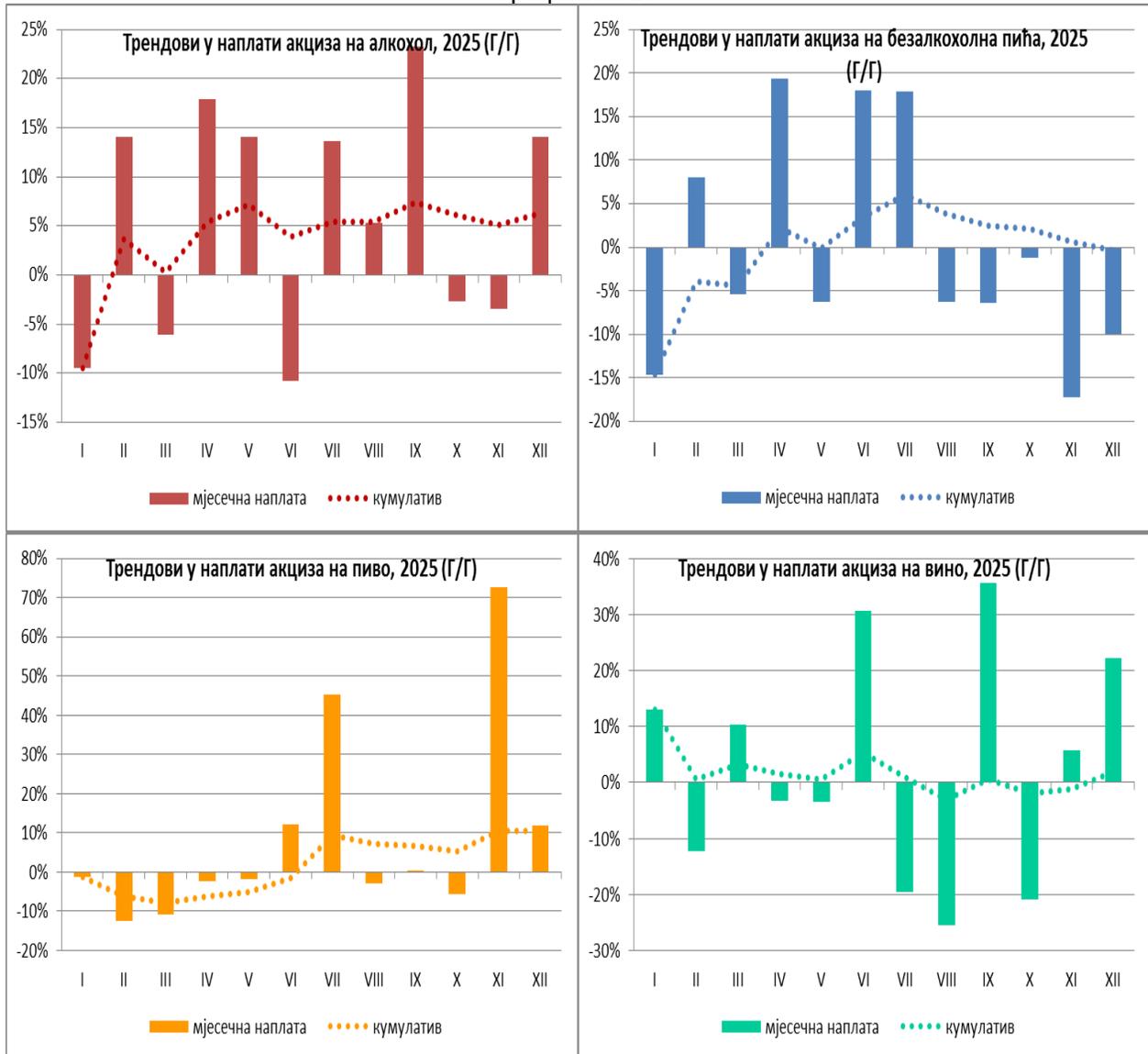
Графикон 18

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Трендови у структури наплаћених акциза су различити зависно од врсте акцизних производа. Може се извести генерални закључак да је мјесечна наплата осцилирајућа, а да је кумулативна стопа раста у 2025. углавном у зони позитивног раста, сем код акциза на безалкохолна пића (Графикон 19).

Графикон 19

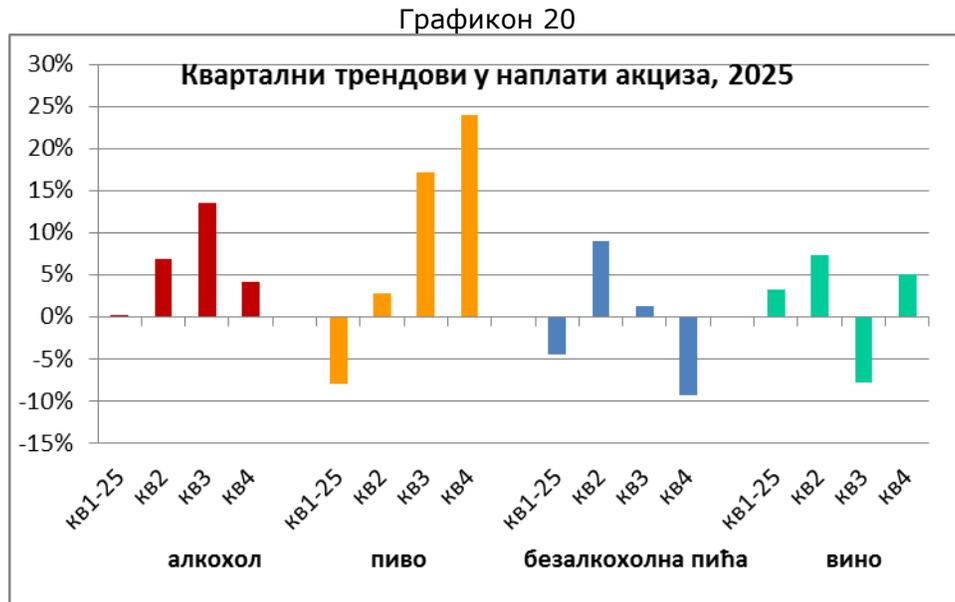
Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Наплата акциза на алкохол и алкохолна пића је била осцилаторна током цијеле године, али кумулативна стопа раста је десет мјесеци била у позитивној зони раста, а на годишњем нивоу износи 6,3%.

Наплата акциза на безалкохолна пића је изашла из негативне зоне раста тек у априлу 2025., а максимални раст је остварен у јулу. Од тада пет мјесеци у континуитету се биљежи негативан раст, који је у цијелости анулирао суфицит остварен средином године, тако да је на нивоу године остварен пад прихода од -0,4%.

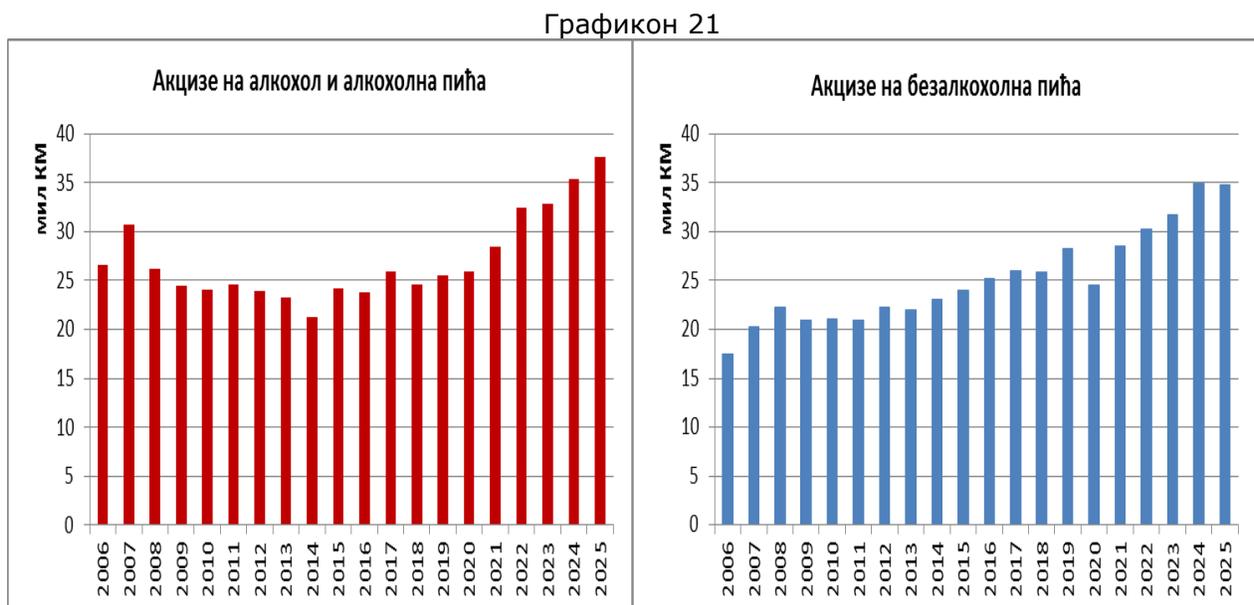
Након пет мјесеци негативног раста у континуитету у јуну је остварен раст наплате прихода од акциза на увозна пива, што је дјелимично ублажило дубиозу из претходних мјесеци. У јулу и децембру је остварен енорман раст наплате акциза на домаћа пива, што се може објаснити наплатом старог дуга. У сваком случају, износ наплаћеног старог дуга је у тој мјери био значајан да је након годину дана негативних трендова остварен позитиван кумулативни раст акциза на пиво од чак 10,6%.

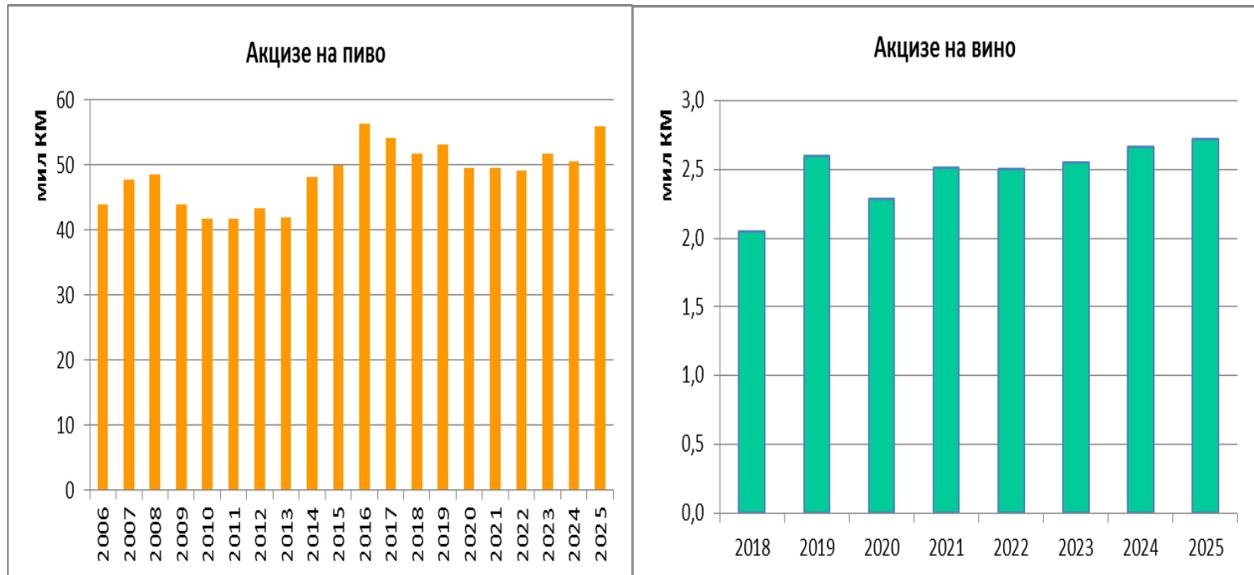
Преглед кварталних стопа раста указује на дивергентна кретања у 2025. (Графикон 20). Примјетан је позитиван тренд раста у наплати акциза на алкохол и алкохолна пића, те акциза на пиво. Међутим, високе кварталне стопе раста су дијелом посљедица наплате старог дуга, што умањује очекивања да би се опоравак наплате акциза могао наставити и у 2026. На другој страни, трендови у наплати акциза на безалкохолна пића су значајно погоршани у посљедња два квартала.

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Приказ годишње наплате показује континуирани раст наплате акциза на алкохол и алкохолна пића и у апсолутном износу од 2014., док код наплате акциза на безалкохолна пића имамо прекид континуирета у пандемијској 2020. и у 2025. (Графикон 21). С друге стране, наплата акциза на пиво још није достигла максимум у 2016. години, а имајући у виду да наплата у 2025. садржи и износе акциза које су требале бити наплаћене претходних година дискрепанца у односу на максимум из 2016. је још већа.

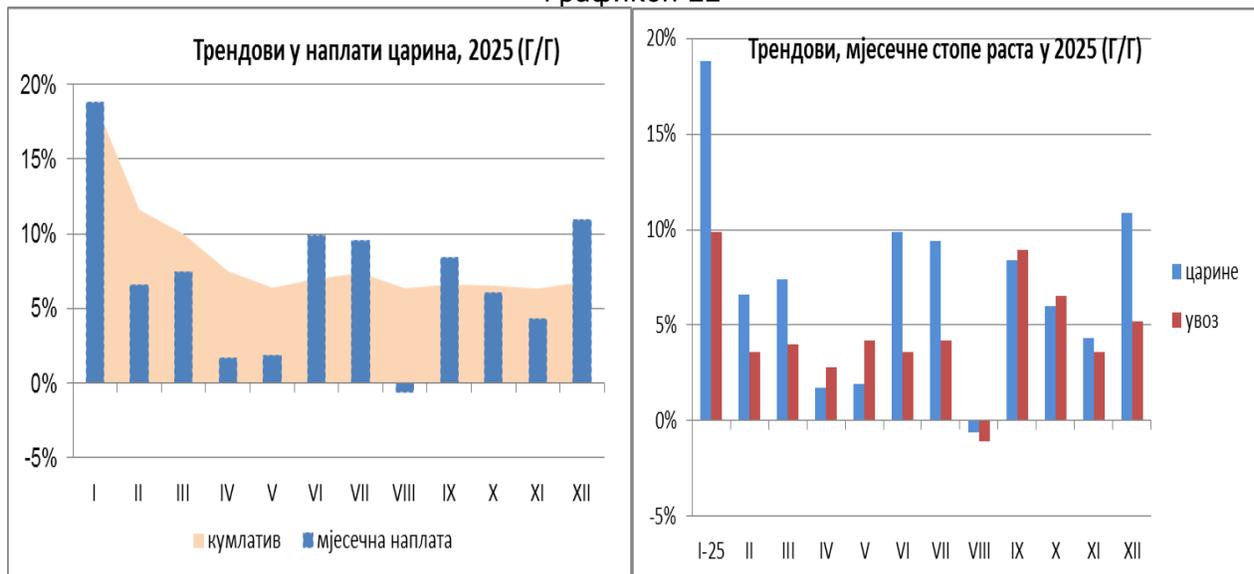

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Царине

У 2025. настављен је тренд позитивних стопа раста прихода од царина из претходне године, но, стопе раста прихода су знатно ниже (Графикон 22, лијево). Највиша стопа од 18,8% је забиљежена у јануару, а у четири мјесеца се кретала око 10%. Уочава се тренд успоравања стопе раста, да би у августу био забиљежен и пад наплате прихода од царина од -0,6%, први пут од фебруара 2021. године.

Графикон 22

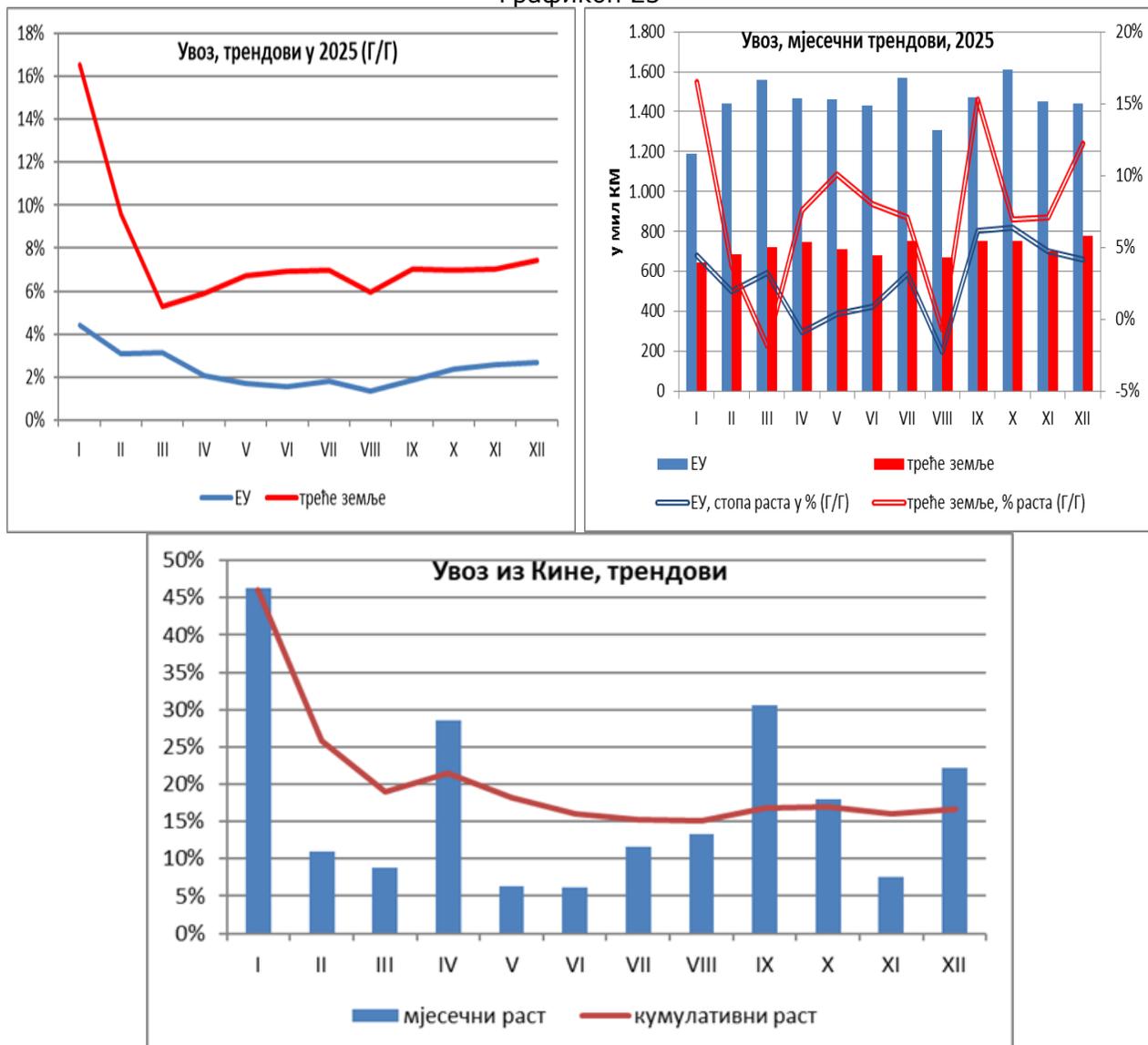
Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; Агенција за статистику БиХ; израчун и приказ аутора

Подаци о наплати ПДВ-а на увоз и царина су индиректно указивали на тренд раста увоза. На основу прегледа трендова код увоза и прихода од царина може се закључити да је раст царина у шест мјесеци био значајно изнад раста увоза, што сигнализује да је бржи раст имао увоз добара који је под режимом царина од увоза осталих роба на које се не примјењује царина. С друге стране, у осталим мјесецима дискрепанца је у корист увоза.

Примјетан је оштар пад увоза у периоду фебруар - мај 2025. (Графикон 22, десно), за разлику од високих стопа раста крајем 2024. и почетком 2025. То је имало за посљедицу снажан пад кумулативне стопе раста прихода од царина у првих пет мјесеци 2025. Од маја мјесеца кумулативна стопа раста је стабилна, са врло малим мјесечним осцилацијама, да би на крају године износила 6,8% захваљујући стабилној наплати у посљедњој трећини године, поготово снажном расту у децембру (Графикон 22, лијево „кумулатив“).

За наплату прихода од царина значајно је пратити увоз из ЕУ и трећих земаља. С обзиром да су царине задржане само на ограничен број роба које се увозе из ЕУ, те на увоз роба из Кине и осталих трећих земаља, раст прихода од царина посљедица је раста увоза тих роба. Према званичним подацима за 2025. остварен је раст увоза из трећих земаља од 7,5%, у оквиру кога је раст увоза из Кине износио 16,6%. Ради се о високој стопи раста која је већ седам мјесеци стабилна (Графикон 23, доле). Исто тако, остварен је раст увоза из чланица ЕУ од 2,7% (Графикон 23, лијево). Мјесечни преглед увоза из ЕУ и трећих земаља показује значајне осцилације вриједности увоза, што, у цјелини, производи осцилације кумулативне стопе раста (Графикон 23, десно).

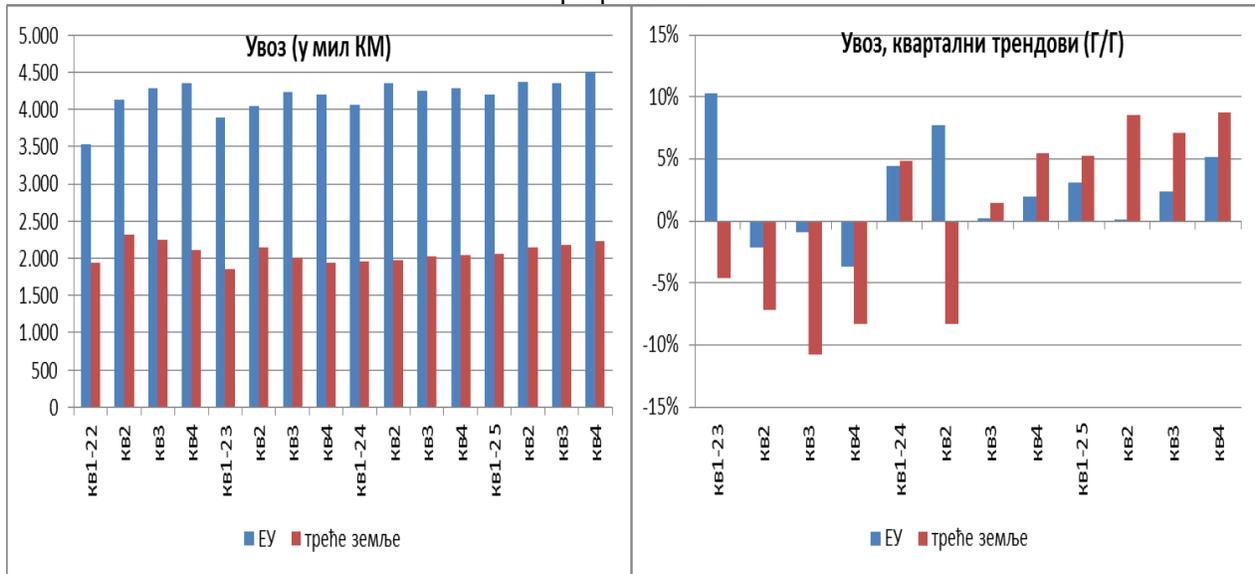
Графикон 23

Извор: Агенција за статистику БиХ; израчун и приказ аутора

Кварталне стопе раста дају јаснију слику о кретању увоза из ЕУ и трећих земаља, него што се може закључити из годишње стопе раста. Поређења увоза у апсолутном износу показују да су увоз из ЕУ и трећих земаља у трећем кварталу 2025. били скоро идентични вриједностима из другог квартала 2025., док се у четвртом примјећује благи раст (Графикон 24, лијево). Међутим, квартална поређења увоза (Г/Г) показују снажни раст увоза из ЕУ. Након нултог раста у другом кварталу, у трећем је забиљежен раст од 2,4%, а у четвртом кварталу чак 5,2%. Исто тако, наставља се тренд високих кварталних стопа раста увоза из трећих земаља, три квартала узастопно, са стопама које премашују 8% (Графикон 24, десно).

Графикон 24

Извор: Агенција за статистику БиХ; израчун и приказ аутора

Квартална поређења наплате прихода од царина показују опадајући тренд раста у односу на претходне године. Највиша стопа од 10% је остварена у првом кварталу, а најнижа у другом кварталу од 4,4%. У трећем и четвртом кварталу дошло је до опоравка наплате прихода, као посљедица раста увоза, те су забиљежене стопе раста од 5,9% и 7,2% (Графикон 25).

Графикон 25

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Графикон 26

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

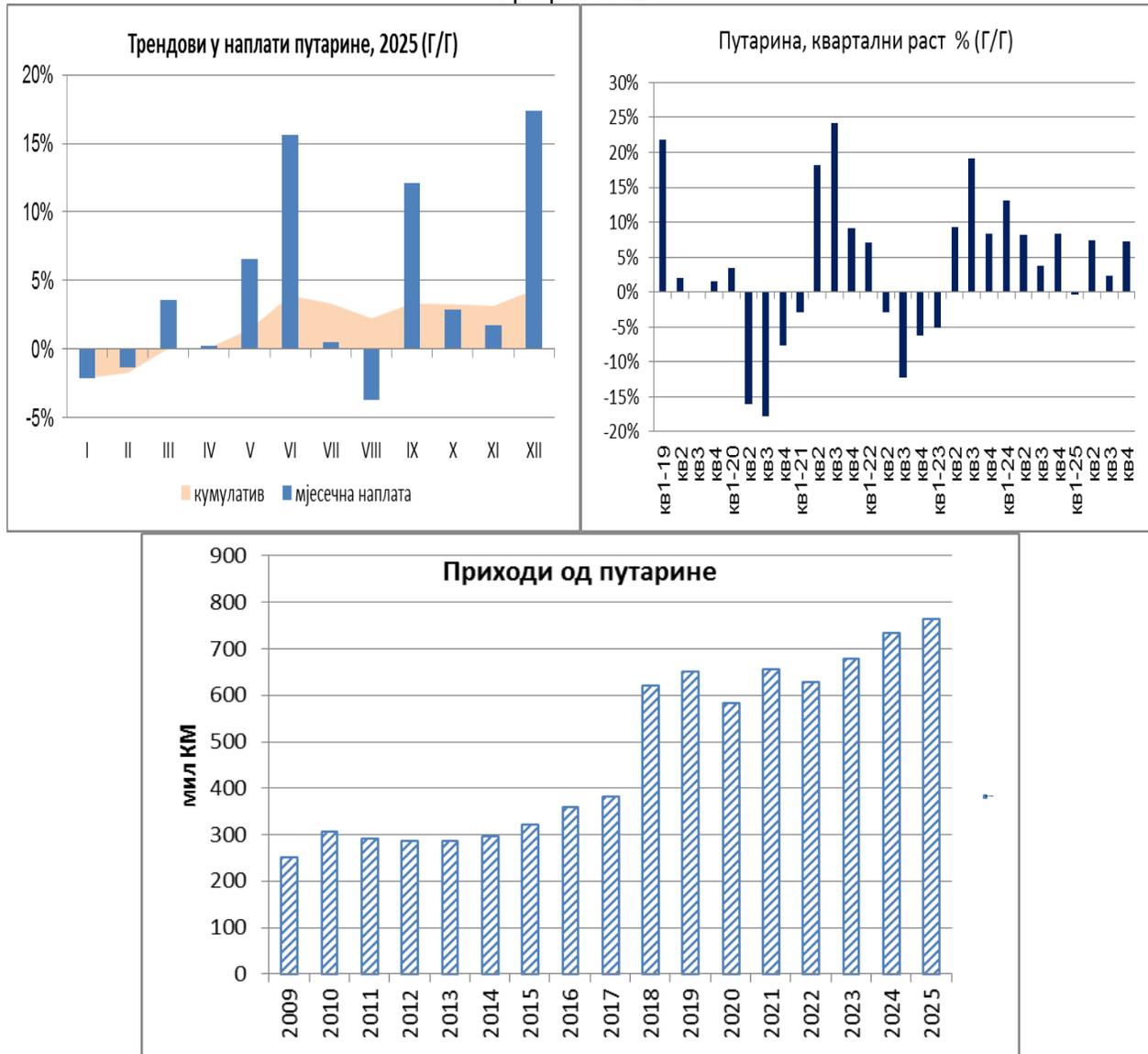
Од 2022. наплата прихода од царине из године у годину снажно се повећава (Графикон 26, лијево), са тенденцијом да у 2026. достигне износ који је био наплаћен прије почетка процеса либерализације спољне трговине БиХ, који је подразумијевао приступање СЕФТА споразуму, петогодишње смањење царина на увоз роба из ЕУ⁴. Најнижи ниво наплате прихода од царина је остварен у 2013. години, када су приходи пали на свега 33% прихода остварених 2007., која представља годину са највећим приходима од царина од успоставе УИО. Избијање рата у Украјини је покренуло снажни цјеновни талас код стратешке робе - енергената, хране, сировина и, посљедично, свих осталих роба и услуга. Високе стопе раста увоза резултовле су високим стопама раста прихода од царина од 31,3% у 2022. У посљедње три године дошло је до смиревања стопа раста и њиховог свођења у оквире раста увоза (Графикон 26, десно).

Путарина

Иако се обрачунавају по истом принципу стопе раста прихода од путарине су биле ниже него стопе раста акциза на деривате нафте, због разлика у основици и ослобађањима. Трендови наплате су слични трендовима наплате акциза на деривате. Може се уочити полугодишњи образац, са негативном наплатом у прва два мјесеца и позитивним растом у остала четири мјесеца (Графикон 27, лијево). У коначници су промјењиви трендови резултовали годишњом стопом раста од 4,3%.

⁴ Више: Антић, Д. (2025). "Улога и значај царина у пореској структури". ОМА Билтен бр. 233/234, септембар/октобар 2025., www.oma.uino.gov.ba.

Графикон 27

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

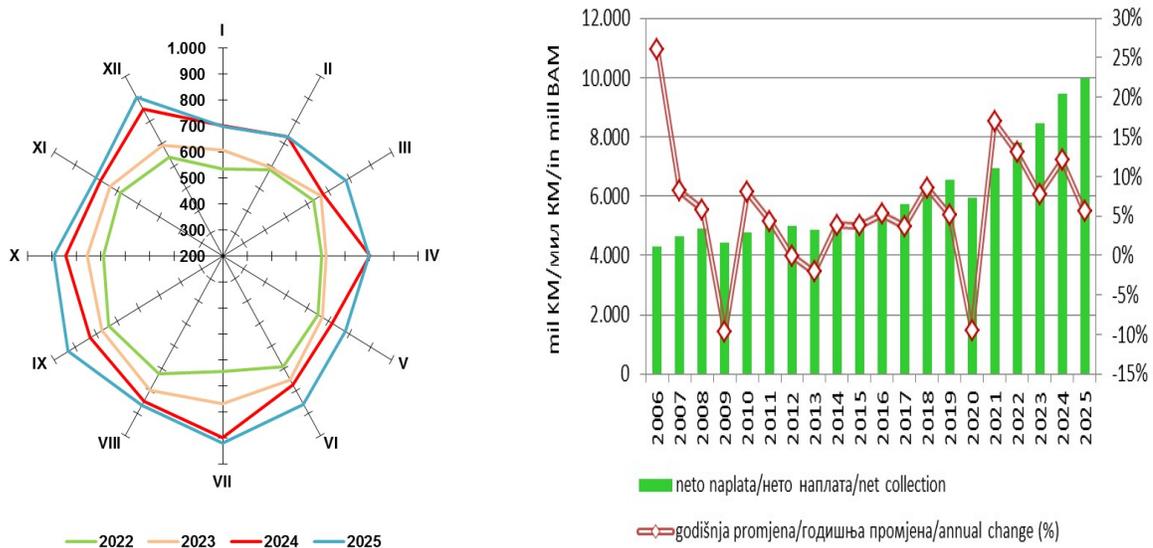
Квартална поређења показују да су позитивни трендови у наплати путарине донијели високе стопе раста у другом и четвртном кварталу од 7,5% и 7,2%, док су негативни трендови у почетним мјесецима оба полугодишта смањили стопе раста у првом кварталу на -0,3%, а у трећем на скромних 2,3% (Графикон 27, десно). Преглед годишње наплате прихода од путарина показују стабилан раст након турбуленција на тржишту енергената узрокованих пандемијом и свјетском енергетском кризом (Графикон 27, доле).

ЕФЕКТИ НАПЛАТЕ ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА У 2025. ГОДИНИ

Анализа годишњих трендова наплате индиректних пореза указује на снажан раст наплате у апсолутном износу на годишњем нивоу (Графикон 28, десно) у посљедње четири године. На мјесечном нивоу примјетне су осцилације, у неколико мјесеци подударане са нивоом наплате у 2024. Може се лако уочити да су озбиљнији мјесечни суфицити у 2025. у односу на 2024. *de facto* остварени у само неколико мјесеци (Графикон 28, лијево).

Из прегледа годишњих стопа раста може се закључити да се стопа раста, након турбулентног периода 2020-2022 (пандемија, почетак рата у Украјини, енергетска криза, рат на Блиском Истоку), којег одликују екстремно ниске (2020) и екстремно високе стопе раста (2021, 2022), постепено нормализује. Треба имати у виду да је висока стопа раста у 2024. повезана са новим правилима наплате акциза на дуванске прерађевине. И поред високе наплате у 2025. у апсолутном износу, примјетно је и успоравање годишње стопе раста у посљедње четири године и њено свођење у „нормалне“ оквире, који одговарају расту економије и потрошње (Графикон 28, десно).

Графикон 28

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Од увођења ПДВ-а, у само двије године остварен је нето пад прихода од индиректних пореза (Графикон 29). То су године које су обиљежене великим глобалним шокovima - 2009., у којој се испољила глобална финансијска и економска криза, и пандемијска 2020. У посљедњих пет година нето ефекти су јако високи, с тим да би требало искључити 2021., јер су високи ефекти у тој години посљедица опоравка након огромног пада прихода у 2020. години. За разлику од 2024., када је остварен рекордан нето суфицит прихода од индиректних пореза, највећи од успоставе УИО, у 2025. години нето суфицит је преполовљен, најнижи је од 2021., али и даље висок у односу на претпандемијске године (Графикон 29).

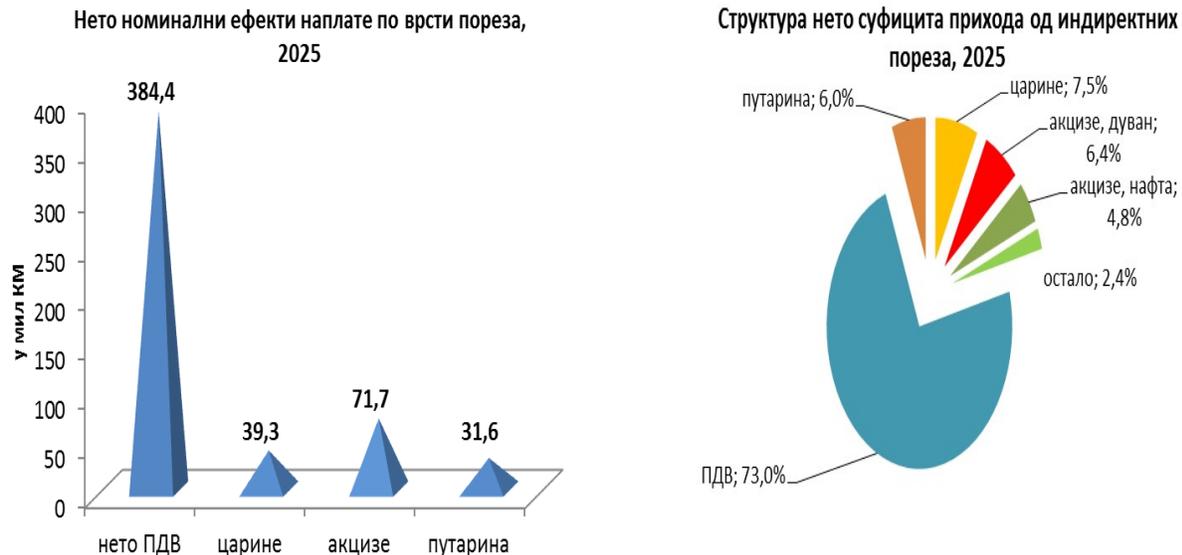
Графикон 29

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Посматрано по врстама прихода највећи суфицит у 2025. у односу на 2024. остварен је у наплати ПДВ-а у висини од 384,4 мил КМ, те акциза од 71,7 мил КМ (Графикон 30, лијево).

Графикон 30

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ; израчун и приказ аутора

Приходи од ПДВ-а доминирају и у структури нето суфицита у 2025. са високим удјелом. У протеклим годинама 2/3 нето суфицита прихода од индиректних пореза односи се на нето ПДВ-е. Међутим, снажни раст наплате ПДВ-а, те осјетан пад наплате акциза на дуванске прерађевине у посљедњем кварталу 2025. донијели су преокрет, тако да је удио ПДВ-а достигао 73%, док је удио акциза на дуванске прерађевине свега 6,4% (Графикон 30, десно).

Побољшање наплате ПДВ-а је донијело и већи удио *ad valorem* компоненте у структури суфицита нето индиректних пореза. Дубље рашчлањење суфицита према начину утврђивања основице на суфицит који потиче од *ad valorem* пореза (ПДВ, највећи дио царина, *ad valorem* компонента акциза на цигарете) и дио који је специфичног карактера (специфична акциза на

дуванске прерађевине, акцизе на деривате нафте и остале акцизне производе, путарина) показује да чак 84,2% нето суфицита прихода од индиректних пореза потиче од *ad valorem* пореза, што значи да су већином везани за раст основице, тј. цијене добара и услуга, будући да су стопе пореза остале непромијењене. Преостали суфицит је везан за реално повећање потрошње акцизних производа. Треба имати у виду и позитивне ефекте услед повећања ефикасности наплате прихода од стране УИО.

Нижа стопа раста у 2023., а тиме и нижи удио мјерен % БДП-а, последица је промјене режима плаћања акциза на дуванске прерађевине. Губитак прихода у тој години због промјене начина плаћања акциза износио је 0,1% БДП, а годишња стопа раста је била мања за 1 п.п. Математички, виша основица у 2023. години имала би за резултат годишњу стопу раста наплате индиректних пореза у 2024. нижу за 1 п.п. И поред успоравања раста нето наплате у 2025. удио у БДП-у је остао непромијењен, што указује на закључак да су трендови у наплати индиректних пореза увелико пратили очекиване пројекције раста БДП-а.

Наплата индиректних пореза, годишњи трендови

	2022	2023	2024	2025
као % БДП	16,8%	16,2%	17,2%	17,2%
годишња промјена у %	13,1%	7,8%	12,0%	5,6%

Извор: Управа за индиректно опорезивање БиХ (приходи); Агенција за статистику БиХ (БДП 2022-2024); Дирекција за економско планирање (БДП 2025, септембар 2025)

Цијене, потрошња и приходи од деривата нафте у 2025. години

Припремила: Александра Регоје (стручни савјетник – макроекономиста)

Увод

У овом прилогу је анализирана потрошња деривата нафте у 2025. години, као и њени дугорочни токови. У Дијелу I је приказано кретање цијена: сирове нафте на свјетском тржишту и деривата нафте на тржишту БиХ. Дио II прилога приказује потрошњу деривата нафте у БиХ, која се односи на количине деривата нафте на које су обрачунате акцизе и путарина. У Дијелу III су анализирани приходи прикупљени на ЈР УИО по основу деривата нафте, а који се односе на акцизе и путарину.

Иако је потрошња деривата нафте ценовно нееластична, снажне турбуленције цијена у протеклом периоду су заједно са кретањима релевантних макроекономских индикатора одредиле потрошњу деривата нафте на тржишту БиХ, а тиме и прикупљене приходе по основу акциза на деривате нафте и путарине који имају значајан удио у укупним приходима од индиректних пореза. Фактори који одређују цијене деривата на тржишту БиХ су првенствено цијене сирове нафте, трговачке марже те висине пореских стопа.

I Цијене сирове нафте и кретање цијена деривата нафте на тржишту БиХ

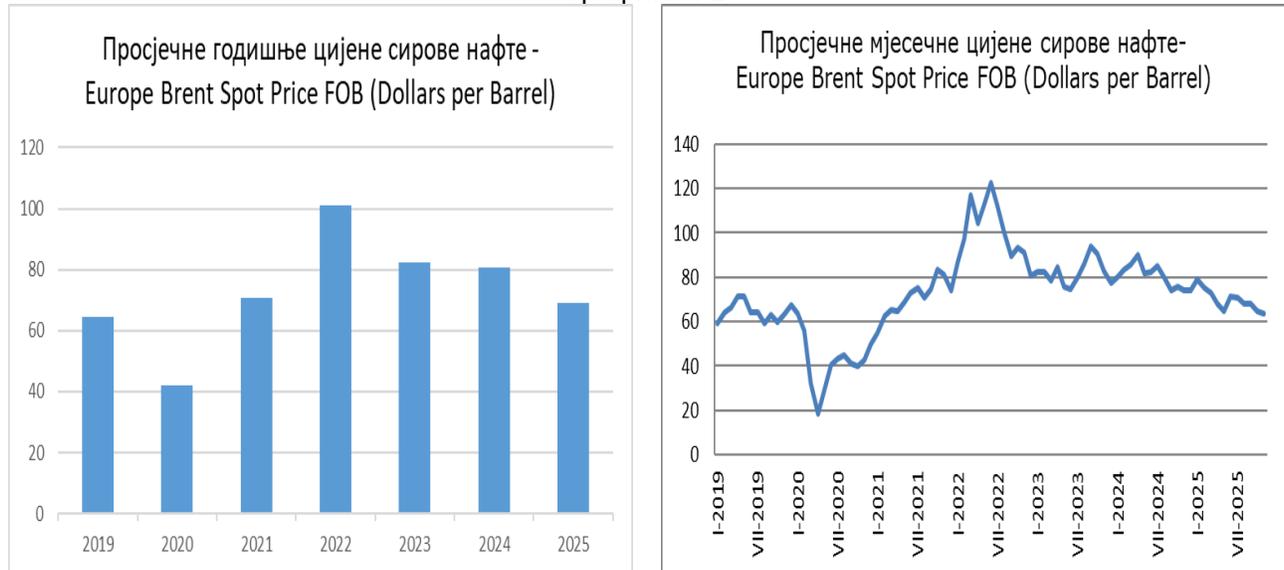
Цијене сирове нафте

На основу података Америчке управе за енергетске информације⁵ на Графикону 1 су приказане просјечне годишње (лијево) и мјесечне (десно) цијене сирове нафте типа Брент⁶ у периоду од 2019. до 2025. године. Цијене сирове нафте су биле релативно стабилне у 2019. години, а просјечна годишња цијена износила је 64,3 долара по барелу. У периоду од 2020-2022 године су забиљежене огромне флукуације, испрва као резултат ефеката пандемије коронавируса, а послвије због рата у Украјини. Просјечне годишње цијене сирове нафте порасле су са 42 долара по барелу у 2020. години на високих 100,9 долара по барелу у 2022. години. Мјесечне флукуације у том периоду биле су чак пуно израженије. У априлу 2020. године цијене сирове нафте су пале на свега 18,4 долара по барелу. Након тога је наступио тренд раста, да би у јуну 2022. била забиљежена максимална цијена у посматраном периоду у износу од високих 122,7 долара по барелу.

⁵ U.S. Energy Information Administration

⁶ Europe Brent Spot Price FOB

Графикон 1

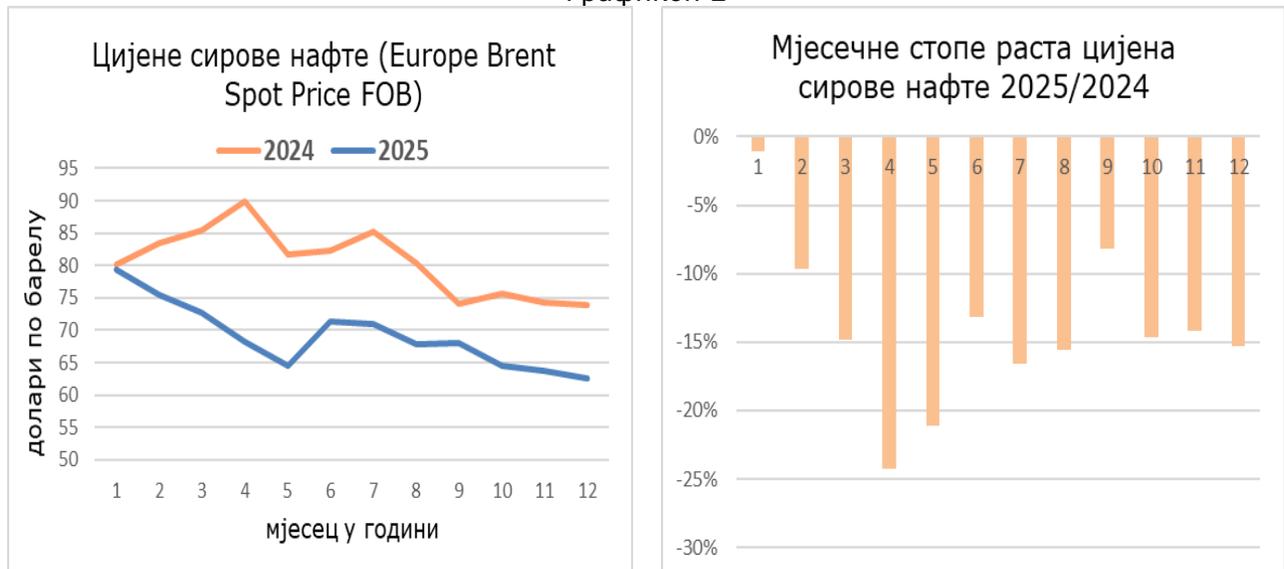

Извор: Приказ аутора на основу података U.S. Energy Information Administration, www.eia.gov

У односу на претходни период који је био јако турбулентан по питању цијена сирове нафте, у периоду 2023-2025 није било снажних мјесечних флукуација. Примјетан је опадајући тренд, са просјечних годишњих 82,5 долара по барелу у 2023. години на 69,1 долара по барелу у 2025. години.

Ако посматрамо просјечне мјесечне цијене сирове нафте у 2025. години у односу на претходну годину (Графикон 2), можемо закључити да су током цијеле године биле испод прошлогодишњих. У јануару 2025. су цијене биле на приближно једнаком новоу у односу на јануар 2024. године (-1,1%) да би у наставку године биле забиљежене високе стопе пада, чак до -24,2% у априлу. На годишњем нивоу, просјечне цијене сирове нафте у 2025. у односу на 2024. годину пале су за 14,1%.

Графикон 2

Извор: Приказ аутора на основу података U.S. Energy Information Administration, www.eia.gov

Цијене дизел горива на тржишту БиХ

Графикон 3. (лијево) приказује седмичне цијене дизел горива⁷ у БиХ у периоду од 2019. до краја 2025. године, које углавном прате динамику цијена сирове нафте. Након периода изразито стабилних цијена у 2019. години, цијене дизел горива на тржишту БиХ снажно су пале у прољеће 2020. године, као последица пандемије вируса корона. У 21. седмици 2020. године цијена дизел горива износила је свега 1,5 КМ/л. Од 22. седмице 2020. године цијене дизел горива биљеже стабилан тренд раста, који је задржан кроз читаву 2021. годину. На крају 2021. године просјечна седмична цијена дизел горива износила је 2,3 КМ/л. Дешавања у Украјини утицала су на интензивирање тренда раста цијена у 2022. години. Просјечне цијене дизел горива достигле су свој максимум од високих 3,7 КМ/л у 28. седмици 2022. године. Након тога услиједио је тренд пада цијена дизел горива све до 21. седмице 2023. године када су износиле 2,4 КМ/л. Слиједи поново тренд раста цијена дизел горива до 41. седмице 2023. године (2,9 КМ/л), па онда, са блажим изузецима, поново тренд пада све до октобра 2024. године када су се просјечне седмичне цијене кретале између 2,35-2,40 КМ/л. Након тога, поново је дошло до тренда раста цијена све до 7. седмице 2025. године када су цијене дизел горива износиле 2,7 КМ/л, док су у даљем току 2025. године благо варирале, да би на крају 2025. године износиле 2,5 КМ/л.

На основу података из Табеле 1. можемо закључити да су, након 2019. године, цијене дизел горива најмање варирале у 2025. години.

Табела 1. Просјечне седмичне цијене дизел горива на тржишту БиХ

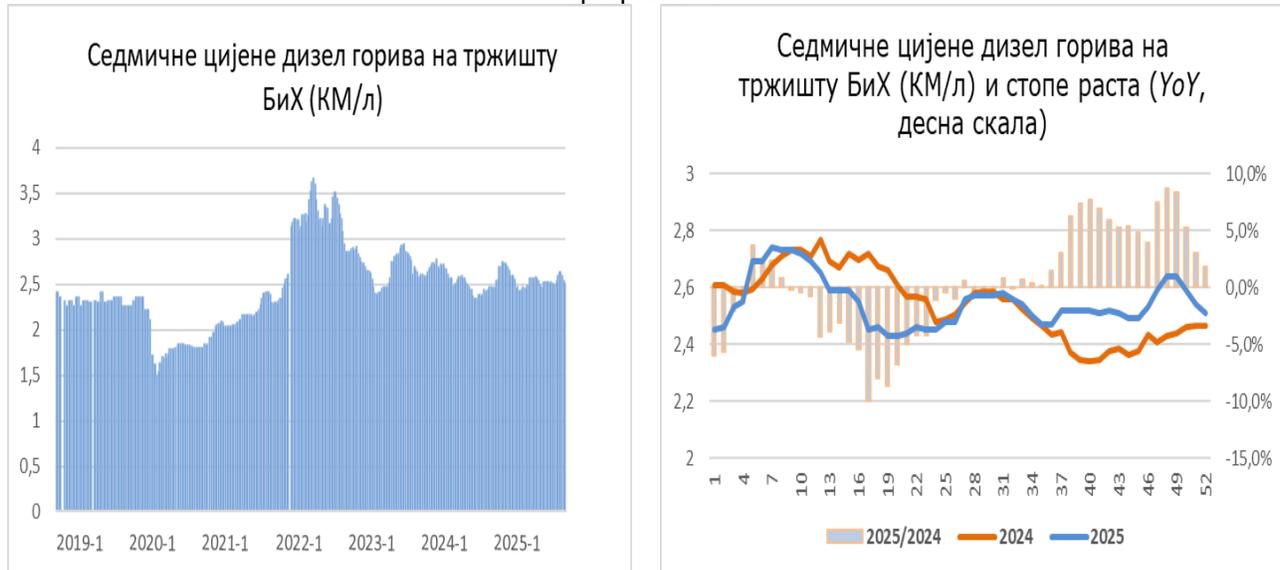
КМ/л	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
мин	2,26	1,50	1,80	2,29	2,39	2,34	2,43
мах	2,41	2,36	2,40	3,66	2,94	2,77	2,74
распон	0,15	0,86	0,60	1,37	0,55	0,43	0,31
коэф. варијације	1,9%	13,6%	7,5%	12,1%	6,4%	4,7%	3,3%

Извор: Приказ аутора на основу података International Road Transport Union преузетих са интернет странице Спољнотрговинске коморе БиХ

У поређењу са истом седмицом претходне године, цијене дизел горива у 2025. години биле су ниже прве четири седмице године и од 9. до 30. седмице, са изузетком благог раста 0,5% у 27. седмици. Седмичне стопе раста (YoY) су биле позитивне од 5. до 8. седмице, у 27. седмици, те од 31. седмице па све до краја године (Графикон 3, десно).

⁷ Приказани су само подаци за дизел гориво јер је након 19. седмице 2022. године прекинуто извјештавање о цијенама за горива 95 БМБ и 98 БМБ на интернет страници Спољнотрговинске коморе БиХ са подацима International Road Transport Union-а.

Графикон 3

Извор: Приказ аутора на основу података International Road Transport Union-а преузетих са интернет странице Спољнотрговинске коморе БиХ

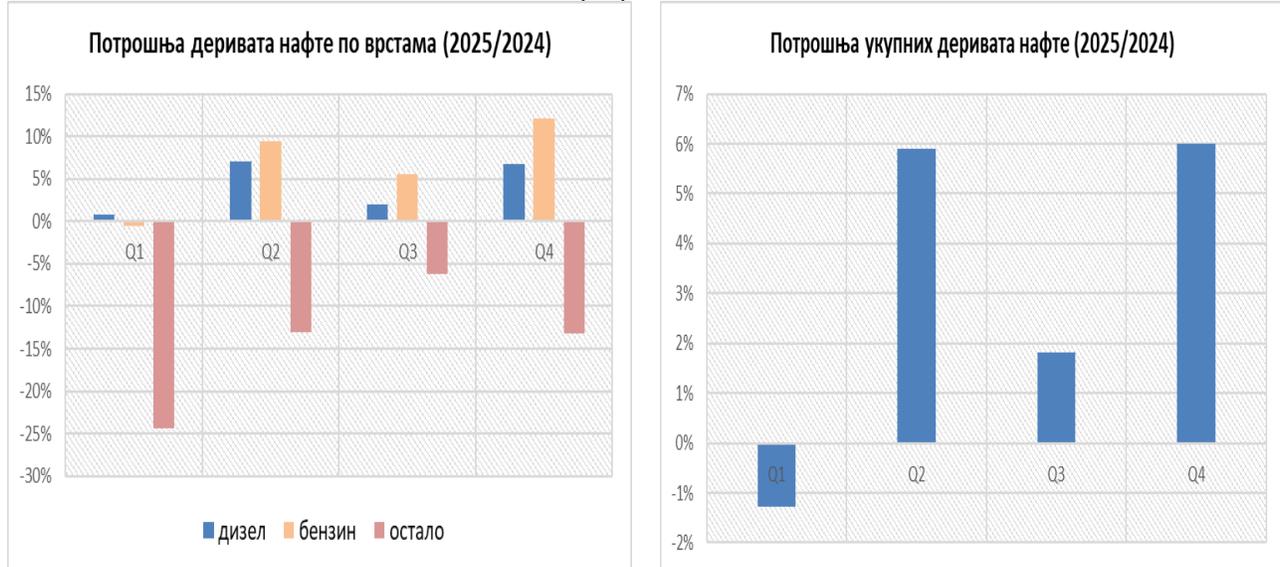
II Потрошња деривата нафте

Потрошња деривата нафте⁸ у 2025. години достигла је износ од 1,97 млрд литара и већа је за 3,2% него у 2024. години. Посматрано по врстама деривата, потрошња дизел горива је виша за 4,1%, бензина за 6,8%, док је потрошња осталих деривата (лож уље, керозин, ЛПГ) била нижа за 13,6%.

Посматрано по кварталима, пад потрошње укупних деривата у односу на претходну годину остварен је само у првом кварталу (-1,3%). У другом, трећем и четвртном кварталу остварен је раст по стопама 5,9%, 1,8% и 6%, респективно. С обзиром да је потрошња дизел горива у 2025. години имала учешће 81,1% у потрошњи укупних деривата нафте, њено кретање је највећим дијелом одредило кретање укупних количина деривата (Графикон 4, десно). Потрошња бензина имала је пондер од око 12,9%, док потрошња свих осталих деривата нафте учествује са свега 6% и нема битног утицаја на кретање укупне потрошње деривата у БиХ.

⁸ Појам "потрошња деривата" подразумијева количине деривата на које се плаћају акцизе и путарине.

Графикон 4

Извор: Приказ аутора на основу података УИО

Учешће дизел горива у укупној потрошњи деривата нафте није увијек било тако високо. У 2006. години износило је око 59%. На основу базних индекса (2006=100) приказаних на Графикону 5. може се уочити стални тренд раста потрошње дизел горива у протеклом периоду, док је потрошња бензина била у паду. Потрошња укупних деривата у 2025. у односу на 2006. годину била је већа за око 43%. При томе је потрошња дизел горива била већа за високих 104,1%, док је потрошња бензина мања за 39,1% (Графикон 5). Потрошња осталих деривата (лож уље, керозин, ЛПГ) у 2025. години мања је за 11,3% у односу на базну, 2006. годину, а с обзиром на ниско учешће у укупној потрошњи (6-13% годишње, у посматраном периоду), није имала значајније ефекте на кретање укупне потрошње деривата.

Графикон 5

Извор: Приказ аутора на основу података УИО

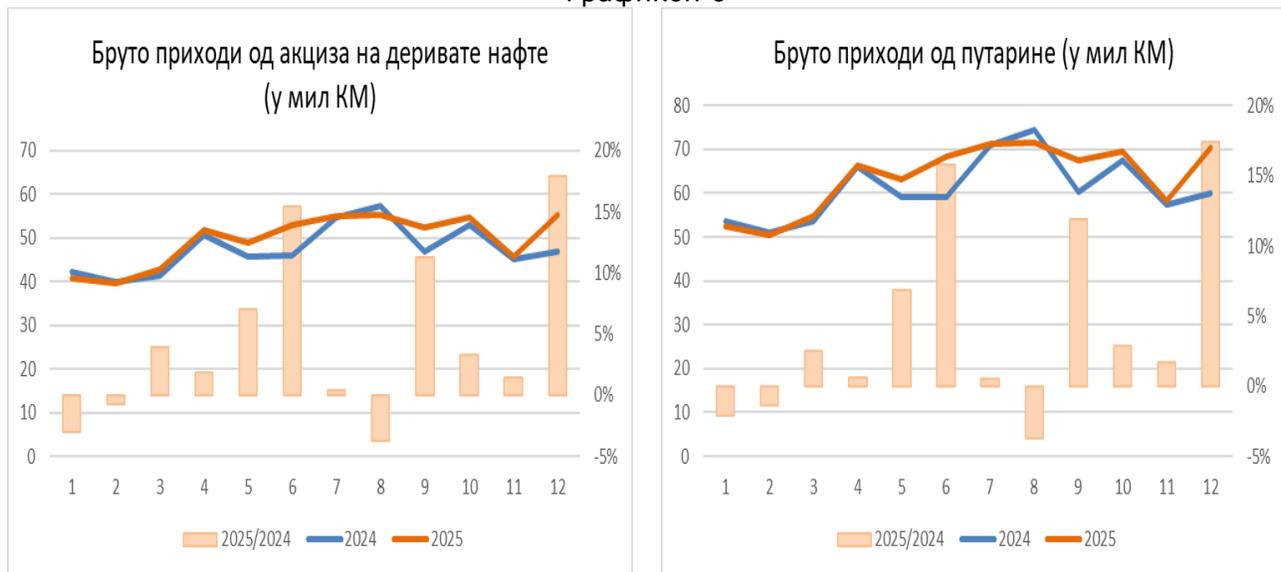
III Приходи прикупљени на ЈР УИО по основу деривата нафте

Кретање у 2025. години

У 2025. години прикупљено је 4,4% више бруто прихода од акциза на деривате нафте и путарине заједно него у претходној години. Прикупљени бруто приходи по основу акциза на деривате нафте и путарине заједно достигли су у 2025. години рекордни износ од значајних 1,36 млрд КМ. Бруто приходи од путарине износили су 764,4 мил КМ и били су виши за 4,3% него у претходној години. Од тога се 286,7 мил КМ односи на путарину за изградњу путева (0,15 КМ/л), а остатак од 477,8 на намјенску путарину, односно путарину за изградњу аутопутева (0,25 КМ/л). Бруто приходи од акциза на деривате нафте износили су 595,6 мил КМ, а њихова стопа раста у односу на 2024. годину износила је 4,5%.

Мјесечне стопе раста су снажно варирале, и то код прихода од акциза на деривате нафте од -3,8% до +18%, а код прихода од путарина у сличном распону од -3,8% до +17,6%. Примјећује се готово идентичан образац кретања мјесечних прихода од акциза и путарине, гдје су највише стопе раста (YoY) забиљежене у посљедњим мјесецима сва четири квартала (Графикон 6).

Графикон 6

Извор: Приказ аутора на основу података УИО

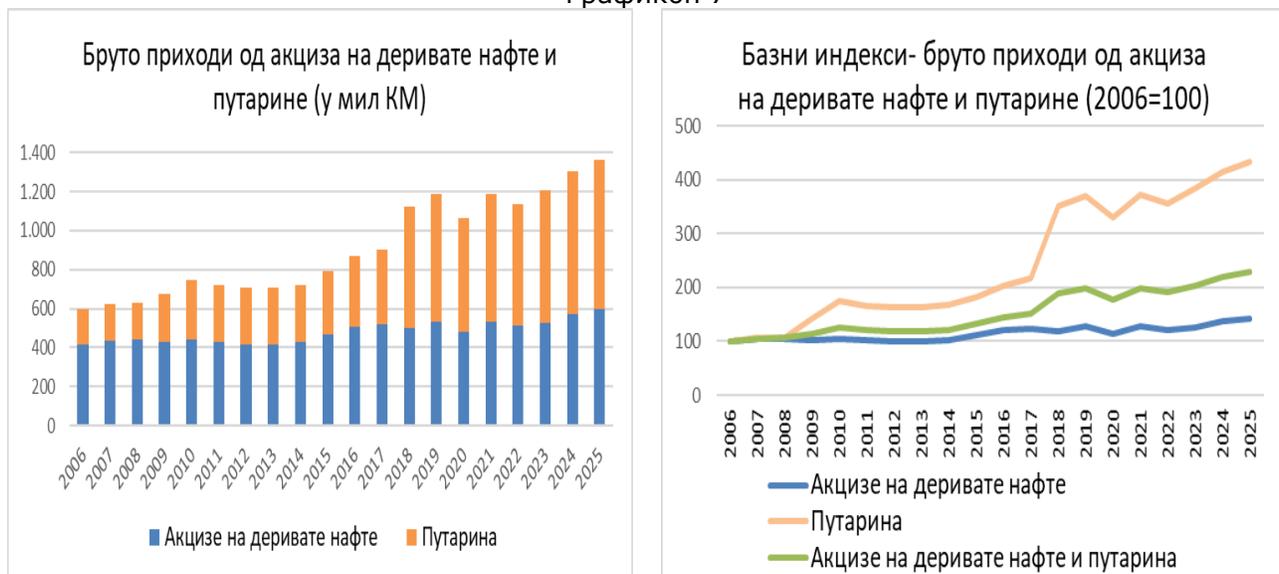
Дугорочни трендови

Дугорочни приказ (Графикон 7) указује на снажан раст прихода од деривата нафте који се односе на акцизу и путарине. У односу на 2006. годину, у 2025. години, укупни бруто приходи од путарине порасли су за огромних 332,8%. Са друге стране, бруто приходи од акциза на деривате нафте су порасли за свега 42,4% у наведеном периоду, што је готово једнако стопи раста укупне потрошње деривата у наведеном периоду (вид. Дио II).⁹ Посматрано заједно, бруто приходи од акциза на деривате нафте и путарине порасли су за 128,6% у наведеном периоду (Графикон 7, десно).

⁹ Стопа раста је нешто нижа од стопе раста потрошње укупних деривата (Дио II) упркос расту удјела бензина у укупној потрошњи, а који је опорезован вишом стопом акцизе од дизел горива. Разлог је што укупна потрошња деривата анализирана у Дијелу II, са проширењем опорезиве основице за путарину, од 2018. године укључује потрошњу течног нафтног глина, а чији износи нису занемариви.

Осим висине и структуре основице опорезивања, на дугорочни ток прихода од акциза на деривате нафте и путарине значајно су утицале стопе опорезивања. Стопе акциза на деривате нафте нису се мијењале током посматраног периода. Изузетак су измјене Закона из 2017. године (примјена од фебруара 2018. године) када је стопа акциза на лож уље повећана са 0,30КМ/л на 0,45 КМ/л и када су утврђене стопе акциза за течни нафтни плин за погон моторних возила и биогорива и биотечности у износима 0,00 КМ/л и 0,30 КМ/л, респективно. Са друге стране, код путарине је било значајнијих измјена у политици опорезивања. На средини 2009. године, новим Законом о акцизама¹⁰ уведена је намјенска путарина за финансирање аутопутева у износу од 0,10 КМ/л. Тиме је укупна стопа путарине повећана са 0,15 КМ/л на 0,25 КМ/л. Измјенама Закона из 2017. године¹¹ (примјена од фебруара 2018. године) члан који регулише основицу¹² и износ путарине је измијењен. Стопа намјенске путарине је повећана са 0,10 КМ/л на 0,25 КМ/л, а раздвојена је на 0,20 КМ/л за изградњу аутопутева и 0,05 за изградњу и реконструкцију других путева. Тиме је укупна стопа путарине повећана са 0,25 КМ/л на 0,40 КМ/л.

Графикон 7

Извор: Приказ аутора на основу података УИО

Из свега наведеног можемо закључити да су за дугорочни раст прихода од акциза и путарине (2006-2025) заслужни сљедећи фактори:

1. Раст укупне основице, односно количине укупно опорезивих деривата (Графикон 5);
2. Раст стопа опорезивања, што се првенствено се односи на намјенску путарину;
3. Измјене у структури основице. Ово се првенствено односи на смањење потрошње лож уља (које је, упркос расту стопе акцизе у 2018.г., мање опорезовано у односу на остале деривате јер се на њега не плаћа путарина) кроз смањење злоупотреба у кориштењу лож уља као погонског горива;
4. Изостанак реализације ослобођања дизел горива које се користи за потребе рудника, термоелектрана и жељезница у 2023., 2024. и 2025. години.

¹⁰ „Службени гласник БиХ“ бр. 49/09

¹¹ „Службени гласник БиХ“ бр. 91/17

¹² Према измјенама, основица за путарину додатно укључује и биогориво и биотечности, те течни нафтни плин за погон моторних возила.

Анализа спољнотрговинске размјене за 2025. годину

(пише: Мирјана Поповић, стручни савјетник – макроекономиста)

Увод

Спољнотрговинска размјена Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ) представља један од најзначајнијих показатеља економских кретања у земљи, јер непосредно одражава степен отворености привреде, конкурентност домаћих произвођача, структуру производње, као и осјетљивост економије на промјене у међународном окружењу. Кретања извоза и увоза имају важну улогу у обликовању укупне економске активности, стабилности платног биланса и фискалних прихода, те представљају релевантну основу за доношење економских и трговинских политика.

Током 2025. године, спољнотрговинска размјена БиХ одвијала се у условима сложених глобалних и регионалних економских кретања, обиљежених успоравањем привредног раста у појединим кључним трговинским партнерима, промјенама у међународним трговинским токовима, као и прилагођавањима цјеновних и монетарних услова на свјетском тржишту. У таквом окружењу, динамика извоза и увоза БиХ рефлектује комбиновани утицај спољашњих фактора и унутрашњих структурних карактеристика домаће привреде.

Циљ ове анализе је да пружи свеобухватан преглед трговинске размјене БиХ са иностранством у 2025. години, са фокусом на основне трендове, промјене у обиму и структури размјене, кретања трговинског биланса, као и на географско и производно усмјерење спољне трговине. Анализа је израђена као дио редовних публикација Одјељења за макроекономску анализу и намијењена је доносиоцима економских политика, стручњацима и широј стручној јавности.

Сажетак

Спољнотрговинска размјена БиХ представља кључни сегмент укупне економске активности земље, јер одражава њену повезаност са међународним тржиштем, конкурентност домаће привреде и ефекте економских и трговинских политика. Ова анализа представља наставак анализа објављиваних у претходним бројевима билтена Одјељења, са фокусом на кретања спољнотрговинске размјене БиХ у 2025. години у односу на претходне четири године¹³.

Анализом су обухваћена годишња кретања укупне спољнотрговинске размјене, извоза и увоза, као и промјене у трговинском билансу БиХ. Посебан акценат је на структури размјене према спољнотрговинским регионима, при чему је размјена посматрана кроз подјелу на развијене земље (Европска унија,¹⁴ ЕФТА¹⁵ и остале развијене земље¹⁶) и земље у развоју (СЕФТА,¹⁷ европске земље у развоју, азијске земље у развоју и остале земље у развоју¹⁸). Такође, анализа обухвата преглед спољнотрговинске размјене са најзначајнијим трговинским партнерима, као и структуру размјене према врсти производа.

На основу расположивих података могуће је сагледати основне трендове у спољнотрговинској размјени БиХ у 2025. години, промјене у структури главних извозних и увозних производа, као и кретања трговинског дефицита и покривености увоза извозом. Циљ анализе је да пружи ажуран и систематичан увид у кретања спољне трговине БиХ у 2025. години,

¹³ Због појаве пандемије COVID-19 анализа која би обухватала 2020. годину није релевантна за поређење.

¹⁴ 27 држава чланица Европске уније

¹⁵ Швицарска, Норвешка, Исланд и Лихтенштајн (Европско удружење слободне трговине)

¹⁶ Аустралија, Јапан, Канада, САД, Турска, Уједињено Краљевство и др.

¹⁷ Албанија, Црна Гора, Сјеверна Македонија, Молдавија, Србија, UNMIK/Косово (Уговор о слободној трговини земаља централне Европе који обухвата и БиХ)

¹⁸ афричке и америчке земље у развоју

идентификује кључне трендове и изазове, те допринесе бољем разумијевању фактора који обликују спољнотрговинске токове земље.

Резултати анализе представљају релевантну аналитичку основу за доносиоце економских политика, привредне субјекте и стручну јавност, у циљу сагледавања могућности за унапређење спољнотрговинске размјене, јачање конкурентности домаће привреде и подршку одрживом економском развоју БиХ.

Методологија

Анализа спољнотрговинске размјене заснива се на званичним подацима Агенције за статистику БиХ, који су израђени у складу са међународним статистичким стандардима и важећом методологијом статистике робне размјене са иностранством.

Подаци о извозу и увозу робе прикупљени су на основу царинских декларација, а статистичка обрада и дисеминација података врше се у складу са методологијом Агенције за статистику БиХ. Вриједности спољнотрговинске размјене исказане су у конвертибилним маркама (КМ), према царинској вриједности робе.

Анализа обухвата номинална кретања извоза и увоза, при чему приказане промјене одражавају комбиновани утицај промјена цијена и количина. Компаративне анализе извршене су у односу на претходни период, уз кориштење годишњих агрегата података.

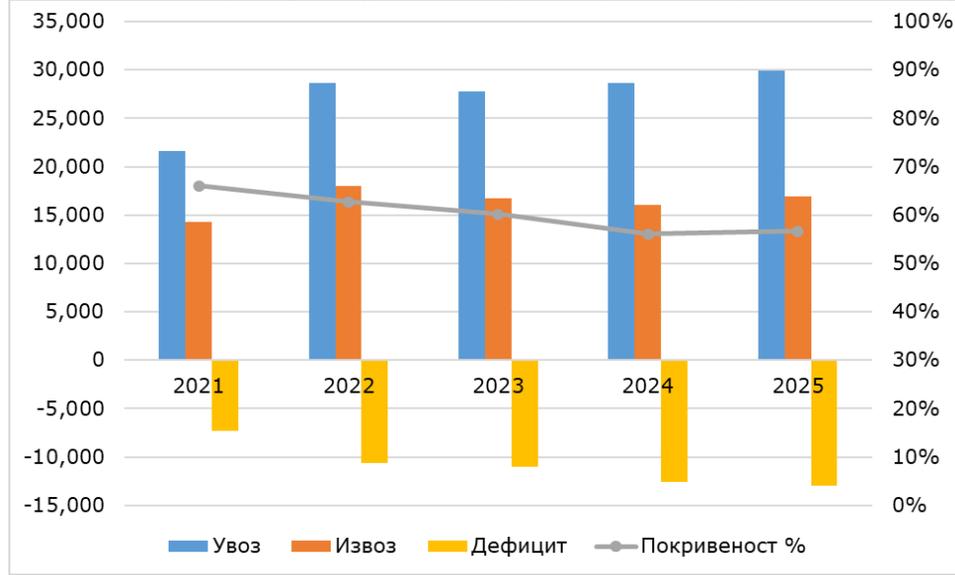
Структурна анализа спољнотрговинске размјене извршена је према врсти производа, у складу са Стандардном међународном трговинском класификацијом, као и према географском усмјерењу трговине. Сви кориштени подаци имају званичан статистички карактер и подложни су накнадним ревизијама, у складу са уобичајеном статистичком праксом Агенције за статистику БиХ.

1. Годишње кретање спољнотрговинске размјене

Спољнотрговинска размјена БиХ у периоду 2021–2025. године показује изражену неравнотежу између увоза и извоза, уз континуирано присутан спољнотрговински дефицит. Кретање обима и структуре робне размјене у посматраном периоду детерминисано је комбинацијом спољашњих и унутрашњих фактора, међу којима се посебно издвајају глобални економски трендови, кретање цијена енергената и сировина на свјетском тржишту, инфлаторни притисци, као и промјене у потражњи на главним извозним тржиштима.

Графиком 1 приказано је годишње кретање робне размјене БиХ са иностранством за период од 2021. до 2025. године. Приказане су вриједности увоза, извоза и оствареног спољнотрговинског дефицита у милионима конвертибилних марака (лијева вертикална оса), као и покривеност увоза извозом изражена у процентима (десна вертикална оса).

Графикон 1. Робна размјена (у мил. КМ) и покривеност увоза извозом (у %)

Извор: Агенција за статистику БиХ, приказ ОМА

У 2025. години забиљежено је повећање извоза од 5,6% и повећање увоза за 4,5% у односу на претходну годину, док је спољнотрговински дефицит већи за 3,2%. Као посљедица ових кретања, покривеност увоза извозом на годишњем нивоу износила је 56,7%, што представља повећање од 0,6 п.п. у односу на 2024. годину.

Посматрано у дужем временском периоду, увоз у 2025. години повећао се за 7,9%, а извоз за 1,6% у односу на 2023. годину, док је у односу на 2022. годину увоз већи за 4,6%, а извоз смањен (-5,6%). Оваква кретања указују на слабљење извозне динамике, уз истовремено задржавање високог нивоа увозне зависности домаће привреде.

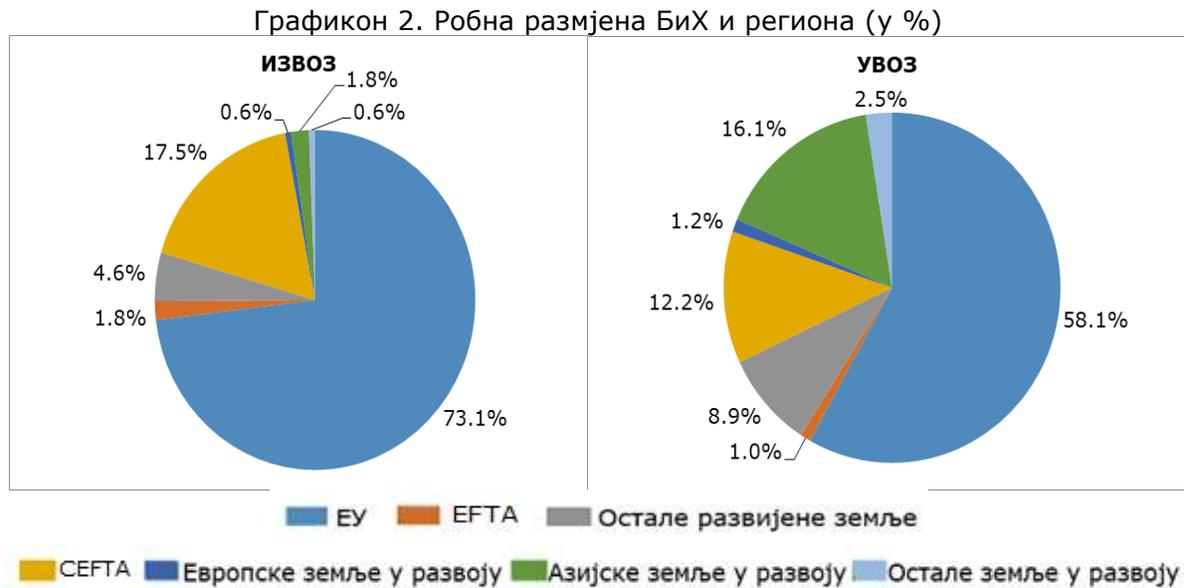
У поређењу са 2021. годином, која представља период опоравка након појаве пандемије COVID-19, увоз је у 2025. години већи за 38,7%, а извоз за 18,9%. Међутим, раст обима спољнотрговинске размјене у значајној мјери одражава раст цијена, а не реално повећање физичког обима извоза и увоза. Високе стопе инфлације и повећање цијена енергената и сировина имале су снажан утицај на номиналне вриједности размјене, што се одразило и на продубљивање спољнотрговинског дефицита.

Приказана кретања указују на потребу за даљим јачањем извозног потенцијала, диверсификацијом извозне структуре и смањењем зависности од увоза у кључним секторима. Истовремено, резултати анализе потврђују значај континуираног праћења спољнотрговинских токова и спровођења мјера економских политика које би могле допринијети смањењу трговинског дефицита и унапређењу спољне трговине БиХ.

2. Спољнотрговинска размјена БиХ према главним регионима

Босна и Херцеговина, као мала и отворена економија, у значајној мјери зависи од спољнотрговинске размјене са Европском унијом и земљама региона. Обим и структура трговинских токова условљени су низом фактора, међу којима се посебно издвајају институционални оквир трговинских односа, примјена царинских и трговинских политика, стабилност валутног курса, као и кретања у међународном економском окружењу.

Графиконом 2 приказано је процентуално учешће главних спољнотрговинских региона у укупној спољнотрговинској размјени БиХ у 2025. години, што омогућава сагледавање географске структуре трговине и степена концентрације размјене по појединим регионима.

2.1. Робна размјена БиХ са развијеним земљама у 2025. години

Европска унија

Европска унија остаје **најзначајнији спољнотрговински партнер БиХ**, са учешћем од **73,1% у укупном извозу** и **58,1% у укупном увозу** у 2025. години. У односу на 2024. годину, извоз БиХ у земље ЕУ повећан је за **5,6%**, док је увоз из ових земаља забиљежио раст од **2,7%**. Покривеност увоза извозом износи **71,3%**, што представља повећање од **1,9 п.п.**

Упркос расту номиналних вриједности, **укупна робна размјена са ЕУ биљежи успоравање**, што је првенствено последица слабљења привредне активности унутар ЕУ, смањене спољне потражње, као и економских неизвјесности које су се рефлектовале на обим извоза одређених производа из БиХ.

У поређењу са 2023. годином, извоз у земље ЕУ већи је за **1,8%**, док је увоз повећан за **6,3%**. У односу на 2022. годину, извоз је смањен за **6,2%**, док је увоз већи за **6,8%**. Посматрано дугорочно, у односу на 2021. годину, извоз у земље ЕУ у 2025. години већи је за **19,3%**, док је увоз повећан за **36,7%**.

Упркос расту извоза и побољшању покривености увоза извозом, дугорочни подаци указују да увоз из земаља ЕУ расте брже од извоза, што резултује трајним трговинским дефицитом и појачава зависност БиХ од овог тржишта.

Земље ЕФТА

Земље ЕФТА у 2025. години учествују са 1,8% у укупном извозу и 1,0% у укупном увозу БиХ. У односу на 2024. годину, извоз у ове земље повећан је за 4,9%, док је увоз забиљежио

снажнији раст од 13,1%. Покривеност увоза извозом износи 108,0%, што представља смањење од 8,4 п.п. у односу на претходну годину.

У поређењу са 2023. годином, извоз у земље ЕФТА већи је за 5,7%, док је увоз повећан за чак 44,9%. У односу на 2022. годину, извоз је благо смањен (-0,7%), док је увоз порастао за 49,2%. У поређењу са 2021. годином, извоз у земље ЕФТА смањен је за 18,1%, док је увоз забиљежио изразит раст од 67,4%, што указује на значајно погоршање трговинског биланса са овом групом земаља у дугом року.

Робна размјена са земљама ЕФТА у дугом року биљежи изразито неповољна кретања, с обзиром да снажан раст увоза знатно надмашује извоз, што се одражава на погоршање трговинског биланса и пад покривености увоза извозом.

Остале развијене земље (изван ЕУ и ЕФТА)

Остале развијене земље које нису чланице ЕУ нити ЕФТА у робној размјени БиХ у 2025. години учествују са **4,6% извоза** и **8,9% увоза**. У односу на 2024. годину, извоз у ове земље повећан је за **7,6%**, док је увоз смањен за **5,3%**. Покривеност увоза извозом износи **29,1%**, што представља побољшање од **3,5 п.п.** у односу на претходну годину.

У поређењу са 2023. годином, извоз је повећан за **25,8%**, док је увоз смањен за **6,8%**. У односу на 2022. годину, извоз је већи за **26,0%**, а увоз мањи за **13,0%**. Дугорочно посматрано, у 2025. години извоз у ове земље већи је за **20,5%** у односу на 2021. годину, док је увоз повећан за **19,6%**.

Иако су у 2025. години забиљежена одређена побољшања, робна размјена БиХ са осталим развијеним земљама и даље је обиљежена високим увозом и ниским степеном покривености увоза извозом, што указује на трајно неповољан трговински однос.

2.2. Робна размјена БиХ са земљама у развоју у 2025. години

Земље СЕФТА

Земље СЕФТА, међу којима највеће учешће у робној размјени са БиХ имају **Србија, Црна Гора и Сјеверна Македонија**, у 2025. години учествују са **17,5% укупног извоза** и **12,2% укупног увоза** БиХ. У односу на 2024. годину, извоз у земље СЕФТА повећан је за **6,4%**, док је увоз из ових земаља већи за **6,2%**. Покривеност увоза извозом износи **80,9%**, што представља благо побољшање од **0,2 п.п.** у односу на претходну годину.

У поређењу са 2023. годином, извоз у земље СЕФТА у 2025. години мањи је за **5,0%**, док је увоз већи за **13,0%**. У односу на 2022. годину, извоз је смањен за **10,3%**, док је увоз повећан за **4,1%**. Посматрано дугорочно, у односу на 2021. годину, извоз у земље СЕФТА у 2025. години већи је за **23,2%**, док је увоз из ових земаља повећан за **32,6%**, што указује на израженији раст увоза у односу на извоз и постепено погоршање трговинског салда са овом групом земаља.

Иако земље СЕФТА и даље остварују релативно висок степен покривености увоза извозом, дугорочни трендови указују на бржи раст увоза у односу на извоз, што доводи до постепеног погоршања трговинског салда БиХ са овом групом земаља.

Остале европске земље у развоју

Босна и Херцеговина је у 2025. години са осталим европским земљама у развоју остварила **0,6% укупног извоза** и **1,2% укупног увоза**, при чему се највећи дио робне размјене односи на **Русију**, која учествује са **88,8% извоза** и **73,9% увоза** унутар ове групе земаља.

У односу на 2024. годину, извоз БиХ у ове земље смањен је за **1,9%**, док је увоз забиљежио знатно већи пад од **15,7%**. Покривеност увоза извозом износи **29,4%**, што представља побољшање од **4,1 п.п.** у односу на претходну годину.

У поређењу са 2023. годином, извоз у остале европске земље у развоју мањи је за **10,1%**, док је увоз смањен за **32,6%**. У односу на 2022. годину, извоз је мањи за **10,9%**, док је увоз смањен за чак **55,1%**. Дугорочно посматрано, у односу на 2021. годину, извоз је мањи за **11,2%**, а увоз за **47,6%**, што указује на континуирано смањење обима робне размјене са овом групом земаља, уз истовремено побољшање покривености увоза извозом услед снажнијег пада увоза.

Робна размјена БиХ са осталим европским земљама у развоју биљежи континуирано смањење обима, при чему побољшање покривености увоза извозом произлази првенствено из снажнијег пада увоза, а не из раста извоза.

Азијске земље у развоју

У робној размјени са групом **азијских земаља у развоју**, међу којима је **Кина најзначајнији спољнотрговински партнер**, Босна и Херцеговина је у 2025. години остварила **1,8% укупног извоза** и чак **16,1% укупног увоза**. Од укупно оствареног увоза из ове групе земаља, **66,8% односи се на увоз из Кине**, што потврђује висок степен концентрације робне размјене са овом земљом. У односу на 2024. годину, извоз БиХ у азијске земље у развоју повећан је за **9,7%**, док је увоз забиљежио снажнији раст од **18,5%**. Покривеност увоза извозом износи свега **6,5%**, што представља смањење од **0,5 п.п.** у односу на претходну годину и указује на изразито неповољан трговински биланс са овом групом земаља.

У поређењу са 2023. годином, извоз је већи за **31,8%**, док је увоз повећан за **23,4%**. У односу на 2022. годину, извоз је већи за **26,6%**, а увоз за **20,0%**. Дугорочно посматрано, у поређењу са 2021. годином, извоз БиХ у азијске земље у развоју у 2025. години већи је за **78,3%**, док је увоз повећан за чак **85,2%**, што указује на снажну експанзију робне размјене, али уз додатно продубљивање трговинског дефицита.

Робна размјена са азијским земљама у развоју карактерисана је изразитом неравнотежом, с обзиром на снажан и дугорочан раст увоза који знатно надмашује извоз, што резултује изузетно ниским степеном покривености увоза извозом и продубљивањем трговинског дефицита.

Остале афричке и америчке земље у развоју

Остале афричке и америчке земље у развоју у робној размјени са БиХ у 2025. години учествују са **0,6% укупног извоза** и **2,5% укупног увоза**. У односу на 2024. годину, извоз БиХ у ове земље смањен је за **22,0%**, док је увоз повећан за **9,1%**. Покривеност увоза извозом износи **13,0%**, што представља погоршање од **5,2 п.п.** у односу на претходну годину.

У поређењу са 2023. годином, извоз у ове земље у 2025. години мањи је за **20,9%**, док је увоз повећан за **16,1%**. У односу на 2022. годину, извоз је смањен за **33,6%**, док је увоз из осталих афричких и америчких земаља у развоју благо повећан за **2,6%**. Дугорочно посматрано, у поређењу са 2021. годином, извоз БиХ у ове земље мањи је за **36,0%**, док је увоз повећан за чак **88,3%**, што указује на изразито неповољне трендове у робној размјени са овом групом земаља.

Робна размјена БиХ са овом групом земаља обиљежена је снажним падом извоза и истовременим растом увоза, што је резултовало изразитим погоршањем трговинског биланса и врло ниским степеном покривености увоза извозом.

3. Спољнотрговинска размјена БиХ према најзначајнијим партнерима

Босна и Херцеговина је мала и отворена економија, чији привредни раст и стабилност у значајној мјери зависе од интензитета и структуре спољнотрговинске размјене са кључним трговинским партнерима. У том контексту, у наставку је дат преглед робне размјене БиХ са кључним спољнотрговинским партнерима, с циљем сагледавања основних трендова и промјена у трговинским токовима.

У Табели 1 приказано је учешће у извозу према десет кључних извозних партнера БиХ током посматраног петогодишњег периода. Табела садржи и стопе раста, односно пада извоза у 2025. години у односу на претходне четири године, чиме се омогућава упоредна анализа динамике извоза према појединачним тржиштима.

Табела 1. Извоз из БиХ према партнерима (у %)

БХ ИЗВОЗ (% учешћа)										
Р.бр. Земља	2025	2024	2023	2022	2021	промјена	промјена	промјена	промјена	
						у односу на 2024 (%)	у односу на 2023 (%)	у односу на 2022 (%)	у односу на 2021 (%)	
1 Хрватска	18.1	16.1	15.3	14.9	13.1	18.2	20.3	14.6	64.5	
2 Њемачка	14.4	15.3	16.1	14.8	15.0	-0.7	-8.9	-8.5	14.2	
3 Србија	11.2	11.4	12.5	13.1	12.1	3.7	-8.7	-19.3	10.7	
4 Аустрија	9.2	9.8	10.3	9.5	9.0	-1.4	-9.4	-9.2	20.9	
5 Словенија	8.3	8.2	8.1	7.9	8.5	5.8	3.4	-1.3	15.1	
6 Италија	7.5	7.9	8.7	11.1	11.3	0.3	-12.3	-36.1	-20.9	
7 Црна Гора	4.1	3.7	4.1	3.2	2.8	17.2	1.3	21.2	77.1	
8 Турска	2.4	2.0	1.6	1.7	2.5	29.7	58.1	32.7	15.5	
9 Холандија	2.3	2.6	2.5	2.3	2.5	-8.7	-8.0	-9.1	6.6	
10 Чешка	2.1	2.0	1.4	1.2	1.2	9.7	55.9	68.1	108.2	
остале земље	20.5	20.9	19.6	20.2	22.1	-5.3	-1.3	-11.5	-0.8	
укупно	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0					

Извор: Агенција за статистику БиХ, приказ ОМА

Најзначајнији извозни партнер БиХ у 2025. години била је Хрватска, са учешћем од 18,1% у укупном извозу, чиме је додатно учврстила своју позицију највећег појединачног тржишта за бх. извоз, као и најважнијег извозног партнера унутар Европске уније. У односу на претходну годину, извоз у Хрватску забиљежио је снажан раст од 18,2%, док је у поређењу са 2023. годином повећање износило 20,3%, што указује на континуирани тренд јачања робне размјене са овим тржиштем.

На другом мјесту налази се Њемачка са учешћем од 14,4% у укупном извозу БиХ, при чему је у 2025. години забиљежен благи пад извоза у односу на претходне три године. Извоз у Њемачку смањен је за 0,7% у односу на 2024. годину и за 8,9% у односу на 2023. годину,

што може указивати на слабљење потражње или промјене у структури бх. извоза према овом тржишту.

Од земаља СЕФТА региона, Србија је и даље најзначајнији партнер, са учешћем од 11,2% у укупном извозу БиХ. Иако је у односу на 2024. годину остварен раст извоза од 3,7%, извоз у Србију биљежи изражен пад у поређењу са 2023. и 2022. годином, што указује на средњорочно слабљење извозне динамике према овом тржишту.

Аустрија је четврти најважнији извозни партнер БиХ у 2025. години, са учешћем од 9,2%, при чему је извоз у ову земљу смањен у односу на претходне три године, док дугорочније поређење са 2021. годином показује раст од 20,9%. Словенија биљежи стабилно и благо растуће учешће у укупном извозу, са растом извоза од 5,8% у односу на 2024. годину, чиме се потврђује континуитет робне размјене са овим тржиштем.

Извоз у Италију наставио је тренд смањења и у 2025. години, те је у односу на 2022. и 2021. годину забиљежен изражен пад од 36,1%, односно 20,9%, што Италију сврстава међу ријетке главне partnere код којих се биљежи дуготрајније смањење извоза.

С друге стране, значајан раст извоза забиљежен је према појединим мањим тржиштима. Извоз у Црну Гору повећан је за 17,2% у односу на 2024. годину и чак 77,1% у односу на 2021. годину, док је извоз у Турску остварио снажан раст у свим посматраним поређењима, посебно у односу на 2023. годину (58,1%). Турска се у посматраном периоду први пут појављује међу десет најзначајнијих извозних тржишта БиХ, будући да се у претходним годинама није налазила у овој групи, што указује на промјене у структури и географској усмјерености бх. извоза у 2025. години. Посебно се издваја Чешка, код које је забиљежен највећи релативни раст извоза од чак 108,2% у односу на 2021. годину, што указује на растући значај овог тржишта за бх. извознике.

Укупно посматрано, структура бх. извоза у 2025. години показује наставак ослањања на тржишта Европске уније и СЕФТА региона, уз изражену диверзификацију извоза према појединим мањим, али растућим тржиштима. Истовремено, код дијела традиционално важних партнера евидентно је успоравање извозне активности, што указује на потребу даљег прилагођавања извозне структуре и јачања конкурентности бх. производа на међународном тржишту.

У Табели 2 приказано је учешће у увозу према десет најзначајнијих увозних партнера БиХ током посматраног петогодишњег периода. Табела садржи и стопе раста, односно пада увоза у 2025. години у односу на претходне четири године, чиме се омогућава упоредна анализа динамике увоза према појединачним тржиштима.

Табела 2. Увоз у БиХ према партнерима (у %)

		БХ УВОЗ (% учешћа)					промјена у односу на 2024			
Р.бр.	Земља	2025	2024	2023	2022	2021	у односу на 2024 (%)	у односу на 2023 (%)	у односу на 2022 (%)	у односу на 2021 (%)
1	Италија	11.8	12.9	13.9	12.4	12.0	-4.6	-8.7	-0.2	35.9
2	Њемачка	11.4	11.8	12.0	10.5	11.9	1.3	2.6	14.4	33.5
3	Кина	10.7	9.6	9.5	8.1	7.9	16.6	22.4	38.3	89.0
4	Србија	10.5	10.3	10.2	10.7	11.2	6.6	11.3	3.0	29.7
5	Хрватска	8.6	7.5	7.5	9.9	8.9	20.4	23.0	-9.4	34.0
6	Турска	5.5	5.8	5.5	5.8	5.9	-1.3	6.6	-2.0	29.3
7	Словенија	3.5	3.8	3.9	3.9	4.6	-2.5	-1.7	-5.1	7.3
8	Аустрија	3.5	3.5	3.6	3.5	3.8	2.2	3.8	3.2	25.7
9	Пољска	3.2	3.3	3.1	2.7	2.9	1.1	9.7	21.5	55.1
10	Мађарска	2.3	2.4	2.2	2.4	2.7	1.0	12.5	1.4	22.1
	остале земље	28.9	29.0	28.4	30.0	28.3	4.2	9.6	0.7	41.8
	укупно	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0				

Извор: Агенција за статистику БиХ, приказ ОМА

Најзначајнији увозни партнер БиХ у 2025. години остала је Италија, са учешћем од 11,8% у укупном увозу, иако је њен релативни значај благо смањен у односу на претходне године. Италија, заједно са Њемачком, која учествује са 11,4% у укупном увозу, и даље представља најважније увозне partnere БиХ из Европске уније, потврђујући снажну везаност бх. тржишта за ЕУ.

У структури увоза у 2025. години евидентна је промјена у рангирању појединих главних партнера, при чему су Кина и Србија замијениле мјеста у односу на претходну годину. Кина се са учешћем од 10,7% позиционирала као трећи највећи увозни партнер БиХ, док Србија са 10,5% заузима четврто мјесто. Из групе земаља СЕФТА региона, Србија је и даље најзначајнији појединачни партнер, док Кина остаје доминантан извор увоза из групе азијских земаља у развоју.

Поред структуре увоза, табела приказује и промјене вриједности увоза у 2025. години у односу на претходне године. У односу на 2024. годину, највећи раст увоза забиљежен је из Кине (16,6%), Хрватске (20,4%) и Србије (6,6%), док је истовремено дошло до смањења увоза из Италије (-4,6%), Словеније (-2,5%) и Турске (-1,3%). Раст увоза из Кине настављен је и у поређењу са 2023. и 2022. годином, што потврђује дугорочан тренд јачања увозне зависности од овог тржишта.

У поређењу са 2022. годином, најизраженији раст увоза остварен је из Кине (38,3%), Пољске (21,5%) и Њемачке (14,4%), док је увоз из Хрватске и Турске у 2025. години и даље испод нивоа учешћа из 2022. године. Дугорочије поређење са 2021. годином показује да је увоз из свих главних партнерских земаља повећан, при чему се посебно издвајају Кина са растом од 89,0%, Пољска 55,1%, Италија 35,9%, Хрватска 34,0% и Њемачка 33,5%.

Укупно посматрано, структура увоза БиХ у 2025. години указује на наставак изражене диверсификације увозних извора, уз снажан раст увоза из земаља са конкурентнијим цијенама и нижим трошковима производње, попут Кине, Пољске и Мађарске. Истовремено, иако земље Европске уније и даље доминирају у укупном увозу, њихов релативни удио показује тенденцију постепеног смањења, што одражава прилагођавање бх. тржишта ограниченој куповној моћи и растућем значају цјеновне конкурентности у структури потрошње.

4. Спољнотрговинска размјена БиХ према врсти производа

У 2025. години, спољнотрговинска размјена БиХ показала је одређене промјене у обиму и структури. Детаљна анализа по врстама производа показује да посебан значај у робној размјени земље имају енергетски сектор, метална индустрија и аутомобилски сектор, који чине значајан дио извоза и увоза.

Табелом 3 приказано је учешће у извозу према десет најзначајнијих група производа у анализираном петогодишњем периоду. Такође, табелом је приказан проценат повећања/смањења извоза одређене врсте робе у 2025. години у поређењу са претходне четири године.

Табела 3. Извоз из БиХ према групама производа за период 2021-2025. (у %)

ред. бр.	код	Опис кодне ознаке	ИЗВОЗ (% учешћа)					промјена у односу на 2024 (%)	промјена у односу на 2023 (%)	промјена у односу на 2022 (%)	промјена у односу на 2021 (%)
			2025	2024	2023	2022	2021				
1	85	Електричне машине и опрема и њихови дијелови; апарати за снимање или репродукцију звука; телевизијски апарати за снимање или репродукцију слике и звука и сл.	9.2	9.3	8.5	7.3	7.6	3.6	9.3	19.3	43.0
2	84	Нуклеарни реактори, котлови, машине, апарати и механички уређаји; њихови дијелови	7.5	7.8	7.9	6.6	6.7	1.3	-3.8	7.3	32.6
3	73	Производи од жељеза и челика	6.9	7.0	7.3	7.5	7.2	3.9	-5.1	-13.4	13.0
4	94	Намјештај; опрема за кревете и сл. производи (мадраци, јастуци и сл.); свјетилке и др. расвјетна тијела која нису укључена на другом мјесту	6.9	7.4	7.8	7.8	8.8	-3.9	-12.9	-18.6	-8.9
5	27	Минерална горива, минерална уља и производи њихове дестилације; битуменске материје; минерални воскови	6.5	6.5	9.5	9.9	8.6	6.2	-30.2	-37.7	-9.3
6	44	Дрво и производи од дрвета; дрвени угаљ	5.9	5.7	5.9	6.5	6.8	8.6	2.1	-15.0	3.0
7	76	Алуминиј и производи од алуминија	5.2	5.4	5.1	8.8	6.6	2.4	3.2	-43.9	-5.9
8	39	Пластичне масе и производи од пластичних маса	4.7	4.8	4.7	4.5	4.6	4.4	2.7	-1.0	22.9
9	28	Неоргански хемијски производи; органска и неорганска једињења племенитих метала, метала ријетких земљи, радиоактивних елемената и изотопа	4.3	4.9	5.0	5.4	4.6	-7.0	-12.4	-24.7	11.9
10	87	Возила, осим жељезничких или трамвајских возила и њихови дијелови и прибор	4.2	4.0	3.5	2.8	2.7	10.1	22.0	42.6	85.7
I		Укупно (1 до 10)	61.1	62.8	65.3	67.0	64.1				
II		Остали производи	38.9	37.2	34.7	33.0	35.9				
		УКУПНО (I + II)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0				

Извор: Агенција за статистику БиХ, приказ ОМА

Сектор прерађивачке индустрије и у 2025. години има кључну улогу у структури извоза Босне и Херцеговине. Највећи удио у извозу и даље остварују производи више фазе прераде, прије свега електричне машине и опрема, машине и механички уређаји, производи од метала, намјештај, дрвни производи те производи од алуминија. Учешће десет најзначајнијих извозних група производа у 2025. години износило је 61,1% укупног извоза, што је мање у односу на 2024. годину (62,8%), али и даље указује на високу концентрацију извоза. Иако се пољопривредни и прехранбени производи не налазе међу десет најзначајнијих извозних

група приказаних табелом, они и даље имају значајан допринос укупном извозу, посебно кроз извоз меса и млијечних производа.

У поређењу са 2024. годином, раст извоза у 2025. години забиљежен је код већине посматраних група производа. Највећи раст остварен је код групе производа кодне ознаке 87 – Возила и њихови дијелови (10,1%), затим код групе 44 – Дрво и производи од дрвета (8,6%), групе 27 – Минерална горива, минерална уља и производи њихове дестилације (6,2%), групе 39 – Пластичне масе и производи од пластичних маса (4,4%), као и код групе 73 – Производи од жељеза и челика (3,9%) и групе 85 – Електричне машине и опрема (3,6%). Истовремено, пад извоза у односу на 2024. годину забиљежен је код групе 94 – Намјештај и сродни производи (-3,9%) и групе 28 – Неоргански хемијски производи (-7,0%), док је извоз алуминија (група 76) забиљежио умјерен раст од 2,4%.

У односу на 2023. годину, извоз у 2025. години повећан је код група производа 87 – Возила и њихови дијелови (22,0%), 85 – Електричне машине и опрема (9,3%), 76 – Алуминиј и производи од алуминија (3,2%), 39 – Пластичне масе и производи од пластичних маса (2,7%) и 44 – Дрво и производи од дрвета (2,1%). Највећи пад извоза у односу на 2023. годину забиљежен је код групе 27 – Минерална горива (-30,2%), затим код групе 94 – Намјештај (-12,9%) и групе 28 – Неоргански хемијски производи (-12,4%), док су производи од жељеза и челика (група 73) забиљежили пад од 5,1%.

Посматрано у односу на 2022. годину, извоз у 2025. години забиљежио је раст само код три групе производа, и то код групе 87 – Возила и њихови дијелови (42,6%), групе 85 – Електричне машине и опрема (19,3%) и 84 – Нуклеарни реактори 7,3%. Код осталих група производа забиљежен је пад извоза, при чему се посебно издвајају групе 76 – Алуминиј и производи од алуминија (-43,9%), 27 – Минерална горива (-37,7%) и 28 – Неоргански хемијски производи (-24,7%).

У поређењу са 2021. годином, већина најзначајнијих извозних група у 2025. години остварила је раст извоза. Најизраженији раст забиљежен је код групе 87 – Возила и њихови дијелови (85,7%), затим код групе 85 – Електричне машине и опрема (43,0%), групе 84 – Нуклеарни реактори (32,6%) и групе 39 – Пластичне масе и производи од пластичних маса (22,9%). Истовремено, пад извоза у односу на 2021. годину забиљежен је код намјештаја, алуминија и минералних горива.

На основу приказаних података може се закључити да је извоз БиХ у 2025. години обиљежен умјереним опоравком у односу на претходну годину, али и даље показује изражене структурне слабости. Раст извоза концентрисан је првенствено у сектору машина и опреме, односно производа више додане вриједности, док већина традиционалних извозних група, посебно енергенти, алуминиј и хемијски производи, биљежи дугорочан пад у поређењу са ранијим годинама. Оваква кретања указују на постепену, али још увијек недовољно снажну трансформацију извозне структуре, уз наглашену зависност од ограниченог броја производних сектора и повећану изложеност спољним тржишним шоковима.

Табелом 4 приказано је учешће у увозу према десет најзначајнијих група производа у анализираном петогодишњем периоду. Такође, табелом је приказан проценат повећања/смањења увоза одређене врсте робе у 2025. години у поређењу са претходне четири године.

Табела 4. Увоз у БиХ према групама производа за период 2021-2025. (у %)

ред. бр.	код	Опис кодне ознаке	УВОЗ (% учешћа)					промјена у односу на 2024 (%)	промјена у односу на 2023 (%)	промјена у односу на 2022 (%)	промјена у односу на 2021 (%)
			2025	2024	2023	2022	2021				
1	27	Минерална горива, минерална уља и производи њихове дестилације; битуменске материје; минерални воскови	11.6	12.2	13.2	16.6	11.9	-0.9	-5.7	-26.9	34.3
2	84	Нуклеарни реактори, котлови, машине, апарати и механички уређаји; њихови дијелови	8.7	8.7	8.6	7.2	7.8	4.9	9.0	26.9	54.0
3	87	Возила, осим жељезничких или трамвајских возила и њихови дијелови и прибор	7.9	7.8	7.5	5.4	6.2	6.5	14.3	52.7	77.1
4	85	Електричне машине и опрема и њихови дијелови; апарати за снимање или репродукцију звука; телевизијски апарати за снимање или репродукцију слике и звука и сл.	6.4	6.6	6.9	5.8	5.9	2.2	0.2	16.3	50.8
5	39	Пластичне масе и производи од пластичних маса	5.1	5.2	5.2	5.6	6.2	1.8	6.5	-4.4	13.5
6	72	Жељезо и челик	3.6	3.8	3.8	4.6	4.5	-1.7	0.9	-18.9	10.1
7	30	Фармацеутски производи	3.4	3.3	3.1	2.7	3.6	8.0	19.0	31.5	31.3
8	76	Алуминиј и производи од алуминија	3.0	2.6	3.2	5.4	3.9	20.7	2.4	-42.2	5.6
9	73	Производи од жељеза и челика	2.6	2.6	2.9	2.7	3.0	3.8	-1.5	2.2	18.7
10	74	Бакар и производи од бакра	2.4	2.2	2.0	1.7	1.9	10.7	26.8	45.4	75.7
I		Укупно (1 до 10)	54.7	55.1	56.4	57.7	55.1				
II		Остали производи	45.3	44.9	43.6	42.3	44.9				
		УКУПНО (I + II)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0				

Извор: Агенција за статистику БиХ, приказ ОМА

Највећи удио у увозу Босне и Херцеговине у 2025. години и даље имају енергенти, односно минерална горива, минерална уља и производи њихове дестилације, иако је њихов релативни значај настављеним падом учешћа смањен у односу на претходне године. Учешће ове групе производа у укупном увозу у 2025. години износило је 11,6%, што је ниже у односу на 2024, 2023. и нарочито 2022. годину, што првенствено одражава смањење увозних цијена енергената и прилагођавање домаће потрошње.

Машине, механички уређаји и транспортна средства и даље представљају једну од најзначајнијих компоненти увоза, што указује на структурну зависност домаће привреде од увоза инвестиционе и технолошке опреме. У 2025. години забиљежен је раст увоза код групе 84 – Нуклеарни реактори, котлови, машине и апарати (4,9%) и посебно код групе 87 – Возила и њихови дијелови (6,5%), док је увоз електричних машина и опреме (група 85) забиљежио умјерен раст од 2,2% у односу на 2024. годину. Међу десет најзначајнијих увозних група производа, највећи раст увоза у 2025. години у односу на 2024. годину остварен је код групе 76 – Алуминиј и производи од алуминија (20,7%), групе 74 – Бакар и производи од бакра (10,7%) и групе 30 – Фармацеутски производи (8,0%). С друге стране, смањење увоза у односу на претходну годину забиљежено је код групе 27 – Минерална горива (-0,9%) и групе 72 – Жељезо и челик (-1,7%).

У поређењу са 2023. годином, најизраженији раст увоза у 2025. години забиљежен је код групе 74 – Бакар и производи од бакра (26,8%), групе 30 – Фармацеутски производи (19,0%) и групе 87 – Возила и њихови дијелови (14,3%), док је пад увоза забиљежен код производа од жељеза и челика (група 73) (-1,5%) и код енергената (група 27) (-5,7%).

Посматрано у односу на 2022. годину, готово многе групе производа и даље биљеже раст увоза у 2025. години, са изузетком минералних горива (-26,9%), пластичних маса (-4,4%), жељеза и челика (-18,9%) и алуминија (-42,2%). Највећи раст увоза у односу на 2022.

годину остварен је код возила (52,7%), бакра (45,4%), фармацеутских производа (31,5%) и реактора, машина и опреме (26,9%).

У поређењу са 2021. годином, увоз у 2025. години биљежи изражен раст код свих посматраних група производа, при чему се посебно издвајају возила (77,1%), бакар (75,7%), машине и механички уређаји (54,0%) и електричне машине и опрема (50,8%). Оваква кретања указују на снажан раст увозне зависности у сегментима инвестиционе, транспортне и технолошке опреме, уз истовремено смањење релативног значаја енергената у укупној структури увоза.

На основу приказаних података може се закључити да је увоз Босне и Херцеговине у 2025. години обиљежен даљим смањењем релативног значаја енергената, уз истовремени раст увоза машина, транспортних средстава и производа више фазе прераде. Оваква структура увоза указује на изражену зависност домаће привреде од увоза инвестиционе и технолошке опреме, као и фармацеутских и металних производа, док кретања у дугорочном поређењу потврђују снажан раст увозне потражње у сегментима везаним за модернизацију, саобраћај и индустријску производњу. Истовремено, смањење увоза енергената и појединих сировинских производа одражава прилагођавање домаће потрошње и утицај промјена на међународним тржиштима, уз задржану високу осјетљивост укупног увоза на спољне цјеновне и тржишне шокове.

Закључак

Ова анализа пружа свеобухватан и детаљан увид у кретања спољнотрговинске размјене БиХ у 2025. години, сагледавајући динамику укупне робне размјене, структуру извоза и увоза, трговински биланс, као и географску и производну усмјереност спољне трговине у одређеном временском контексту. Приказани подаци потврђују да БиХ и даље функционише као мала и изразито отворена економија, снажно изложена спољним економским кретањима, промјенама у међународној потражњи и цјеновним шоковима на глобалном тржишту.

Резултати анализе указују да је у 2025. години остварен умјерен раст извоза и увоза, уз благо побољшање покривености увоза извозом, али без суштинског смањења спољнотрговинског дефицита. Иако номинални раст извоза указује на одређени опоравак у односу на претходну годину, дугорочна поређења са 2022. и 2021. годином јасно показују да је извозна динамика слабија од увозне, те да раст укупне размјене у великој мјери одражава цјеновне, а не реалне количинске ефекте. Тиме се потврђује постојање структурне неравнотеже у робној размјени, која представља једно од кључних макроекономских ограничења одрживог раста.

Географска структура спољне трговине показује снажну и дугорочно стабилну оријентацију БиХ према тржишту Европске уније, које остаје најзначајнији спољнотрговински партнер, посебно у извозу. Међутим, евидентно је успоравање извозне динамике према појединим традиционалним тржиштима ЕУ, уз истовремени раст размјене са појединим мањим, али растућим тржиштима, попут Турске и одређених земаља Централне Европе. С друге стране, изражен раст увоза из азијских земаља у развоју, првенствено Кине, додатно продубљује трговински дефицит и указује на растућу зависност домаћег тржишта од увоза робе ниже и средње фазе прераде по конкурентним цијенама.

Структура робне размјене према врстама производа потврђује да се извоз БиХ и даље доминантно ослања на прерађивачку индустрију, прије свега на производе од метала, машине и опрему, дрвне производе и намјештај. Охрабрујуће је да се у 2025. години биљежи раст извоза производа више додане вриједности, посебно у сектору машина и електричне опреме, што указује на потенцијал за постепену трансформацију извозне структуре. Ипак, висока концентрација извоза у ограниченом броју производних група, као и дугорочан пад

извоза енергената, алуминија и хемијских производа, указују на ограничену диверзификацију и осјетљивост извоза на циклична кретања у појединим индустријама.

Са друге стране, структура увоза јасно указује на изражену зависност домаће привреде од увоза енергената, инвестиционе, технолошке и транспортне опреме, као и фармацеутских производа. Иако је релативни значај енергената у укупном увозу у 2025. години смањен, дугорочни трендови потврђују снажан раст увоза производа који су кључни за функционисање индустрије, инфраструктуре и потрошње. Оваква структура увоза, у комбинацији са слабијом извозном базом, додатно ограничава могућности смањења спољнотрговинског дефицита у кратком и средњем року.

Налази ове анализе указују на потребу да се економске и трговинске политике БиХ снажније усмјере ка јачању извозне конкурентности, диверзификацији производне и извозне структуре, те смањењу увозне зависности у секторима у којима постоји потенцијал за домаћу производњу. Посебну пажњу неопходно је посветити подстицању инвестиција у секторе више додане вриједности, унапређењу технолошког нивоа производње, јачању домаћих ланаца вриједности и бољем повезивању домаћих произвођача са међународним тржиштима. Истовремено, важно је унаприједити институционални и регулаторни оквир, смањити административне баријере и унаприједити пословни амбијент, како би се повећала способност домаће привреде да одговори на изазове глобалне конкуренције.

Закључно, спољнотрговинска кретања у 2025. години потврђују да се БиХ налази у фази спорог и неуједначеног прилагођавања промијењеним међународним економским условима. Иако су забиљежени одређени позитивни помаци, посебно у сегменту извоза производа више фазе прераде и диверзификације извозних тржишта, структурне слабости спољне трговине и даље остају изражене. Дугорочно побољшање спољнотрговинског положаја земље захтијева досљедну, координисану и развојно оријентисану економску политику, усмјерену ка јачању производних капацитета, извозне базе и отпорности привреде на спољне шокове, што представља кључни предуслов одрживог економског раста и стабилности земље.

Архива билтена:

http://www.oma.uino.gov.ba/04_objasnjenja.asp?l=s